

ДОКЛАД

Най-добри практики и
сравнително изследване:

услуги,
структури,

стратегии и
методологии по
проекта „Полицията в
близост до обществото
срещу расизма,
ксенофобията и
други форми на
нетърпимост”

<http://www.proximitypolicing.eu>

Съфинансиран от програмата
„Права, равенство и гражданство”
на ЕС

Полицията в близост до обществото
срещу расизма, ксенофобията и други
форми на нетърпимост

Автори:

Соня Поци, Дебора де Лука и проф. Маурицио Амбросини, Милански университет

Партньори:

Министерство на правосъдието, Отдел по анти-дискриминация и основни права, Финландия

Общинска полиция на град Мадрид, Испания

Общинска полиция на град Рига, Латвия

Естонска полиция и Съвет по гранична охрана на Естония

Лисабонска полиция, Португалия

Милански университет, Италия

Асоциация ТРАБЕ, Испания

Фондация за достъп до права – ФАР, България

Съюз срещу престъпленията от омраза на Брадфорд, Великобритания

Координатор:

Генерална дирекция за интеграция и хуманитарна помощ, Испанска обсерватория на расизма и ксенофобията, Министерство на труда и социалното осигуряване на Кралство Испания

Тази публикация е направена с финансовата подкрепа на Програмата за Права, Равенство и Гражданство на Европейския съюз. Отговорност за съдържанието на публикацията носят само партньорите по проекта PROXIMITY и по никакъв начин не може да се приема, че е отразено становище на Европейската комисия.

Съфинансиран от програмата
„Права, равенство и гражданство”
на ЕС

Полицията в близост до
обществото срещу
расизма, ксенофобията и
други форми на

Полицията в близост до обществото срещу расизма, ксенофобията и други форми на нетърпимост

Договор за безвъзмездна финансова помощ JUST/2015/RACC/AG/BEST/9012
Дейност 1: Най-добри практики и сравнително изследване: услуги, структури, стратегии и методологии

ДОКЛАД

Най-добри практики и сравнително изследване: услуги, структури, стратегии и методологии по проекта „Полицията в близост до обществото срещу расизма, ксенофобията и други форми на нетърпимост”

(под редакцията на Соня Поци и Дебора Де Лука – Милански университет)

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	¡ERROR! MARCADOR NO DEFINIDO.
1. ОБЩА ИЗХОДНА ТОЧКА: КЛЮЧОВИ ДУМИ И ОБЩА ПРАВНА РАМКА ПО ОТНОШЕНИЕ НА РАСИЗМА И ДИСКРИМИНАЦИЯТА	4
1.1. Ключови думи	5
1.2. ОБЩА ПРАВНА РАМКА.....	9
2. НАЙ-ДОБРИ ПРАКТИКИ (НДП), УСТАНОВЕНИ ОТ СТРАНИТЕ-ПАРТНЬОРИ: СХОДСТВА И РАЗЛИКИ В ПРЕДОТВРЯВАНЕТО НА И БОРБАТА СРЕЩУ РАСИЗМА, КСЕНОФОБИЯТА, ДРУГИ ФОРМИ НА НЕТЪРПИМОСТ, ДИСКРИМИНАЦИЯ И ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ОТ ОМРАЗА	12
2.1. ОПИСАНИЕ НА НАЙ-ДОБРИТЕ ПРАКТИКИ: ОБОБЩИТЕЛНИ ТАБЛИЦИ НА МЕСТНИ ПРОЕКТИ И ТЕХНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ	13
2.2. АНАЛИЗ НА НАЙ-ДОБРИТЕ ПРАКТИКИ: СХОДСТВА И РАЗЛИКИ	28
3. ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА И БОРБА СРЕЩУ РАСИЗМА, КСЕНОФОБИЯТА, ДИСКРИМИНАЦИЯТА, ПРОЯВИ НА НЕТЪРПИМОСТ И ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ОТ ОМРАЗА: НУЖДИ, ИНСТРУМЕНТИ И СТРАТЕГИИ. АНАЛИЗ НА ИНТЕРВЮТАТА И ФОКУС ГРУПИТЕ С КЛЮЧОВИ ИНФОРМАТОРИ	32
3.1. КОМУНИКАЦИЯ, РАБОТА В МРЕЖИ И ВКЛЮЧВАНЕ НА МАЛЦИНСТВАТА И ОБЩНОСТТА.....	33
3.2. РАЗРЕШАВАНЕ НА КОНФЛИКТИ: СТРАТЕГИИ И ИНСТРУМЕНТИ	37
3.3. ОБУЧЕНИЕ	40
3.4. РАБОТА ПО ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ОТ ОМРАЗА, ОСНОВАНИ НА ПОЛА И/ ИЛИ НАСОЧЕНИ КЪМ ЛГБТ	43
3.5. ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ И РАЗВИВАНЕ НА ДЕЙНОСТИ И СТРАТЕГИИ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НА И БОРБА СРЕЩУ РАСИЗМА И ПРЕСТЪПЛЕНИЯТА ОТ ОМРАЗА	43
ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ	45
АНЕКС I	47
АНЕКС II	49
АНЕКС III	50
АНЕКС IV	51

Въведение

В продължение на много години Европейският съюз е фокусиран върху проблема с дискриминацията – отначало основно във връзка с пола, но впоследствие и други области, като расизъм, ксенофобия и други форми на нетърпимост. Всъщност борбата срещу социалното изключване и дискриминацията, насърчаването на мира, ценностите на ЕС и благоденствието на неговите граждани, свободата, сигурността и справедливостта без вътрешни граници, уважението към богатото културно и езиково разнообразие са цели, на които е основан Европейският съюз. Освен това, Европейският съюз обявява за свои основни ценности човешкото достойнство, свободата, равенството и зачитането на човешките права¹. Следователно, фокусирането върху предотвратяването на и борбата срещу дискриминацията, расизма, ксенофобията и други форми на нетърпимост, за всички страни-членки на ЕС означава конкретна работа по целите, които Европа си е поставила, зачитането и прилагането на ценностите, на които тя е основана. Ето защо е свършена много работа с цел централните и местните политики да се противопоставят на такова поведение сред гражданите.

Проектът „Полицията в близост до обществото срещу расизма, ксенофобията и други форми на нетърпимост“ се отнася точно до тези аспекти, като се фокусира върху евентуалния принос на полицията, в частност върху подхода „Полицията в близост до обществото“, при отчитането и разбирането на тези явления, във връзка с предотвратяването и борбата с тях. Ролята на работата на полицията в близост до обществото е решаваща в овладяването на прояви на расизъм, ксенофобия и други форми на нетърпимост и насилие, които се наблюдават в европейските градове. Полицията е или би могла да бъде² в привилегированата позиция да предотвратява, идентифицира и открива ксенофобски, расистки и други случаи на нетърпимост поради близостта си до гражданите, местните обществени услуги и общностите.

Следващите страници показват резултатите от изследването, проведено в Дейност 1 на проекта „Полицията в близост до обществото срещу расизма, ксенофобията и други форми на нетърпимост“ - “Най-добри практики и сравнително изучаване: услуги, структури, стратегии и методологии”, който представя опит и най-добри практики (които ще бъдат наричани „НДП“ оттук нататък) в предотвратяването на и борбата срещу расизма, ксенофобията и други форми на нетърпимост – практики, включващи полицейски служители, които работят в близост до обществото от партньорските страни по проекта – България, Естония, Финландия, Италия, Латвия, Португалия, Испания и Обединеното кралство. Данните, разгледани в този доклад, се отнасят само за най-добрите практики и изследваните местни контексти, а не толкова до общия контекст на всяка от страните.

¹ Всички цели и ценности, които формират основата на Европейския съюз са изложени в [Договора от Лисабон](#) и [Хартата на основните права на Европейския Съюз](#).

² Всъщност доста често местната полиция не разполага с инструменти и ресурси, нито адекватна практика да се справя с такива ситуации. По тази причина, обмяната на знания, опит и иновативни инициативи за срещи, създаване на мрежи и протоколи могат да бъдат много ефективни стратегии за предотвратяване и борба с нетърпимостта, а освен това и с престъпленията от омраза. Това ще укрепи допълнително доверието на гражданите в полицията, която работи в близост до обществото, в резултат на което ще се повиши докладването на такива инциденти.

В Дейност 1 всички партньори по проекта бяха ангажирани да идентифицират и събират най-добри практики в своите градове или райони. Характеристиките, които трябваше да имат тези НДП бяха: 1) Да са фокусирани върху предотвратяването на или борбата срещу расизма, ксенофобията и други форми на нетърпимост, дискриминация, престъпления от омраза; 2) Да са приложени в местен мащаб; 3) Да са включвали по различни начини местната полиция. Характеристиките на идентифицираните и събрани НДП бяха анализирани чрез интервюта и фокус групи, насочени към професионалистите, включени в НДП, и към експерти по темата.

Този доклад е структуриран по следния начин:

Глава 1 очертава рамката, в която страните членки следва да работят, за да предотвратят и да се борят с явленията дискриминация, расизъм и др. във връзка с този проект. Предлагат се споделени от партньорите ключови думи, които спомагат за разбирането на концептуалната рамка.

Глави 2 и 3 са посветени на описанието и анализирането на резултатите от изследването на НДП.

В глава 2 са представени събраните от партньорите по проекта НДП. За всяка НДП се представят основна информация и характеристики, които дават цялостна картина на проекта или дейността. След това се подчертават общи аспекти, разлики и типични черти на всеки проект или държава.

В глава 3 се описват резултатите от интервютата и фокус групите, насочени към представители на организации, включени в НДП – ръководители на проекти, организатори, обучители, обучаеми и т.н. Описанието се извършва чрез сравнителен анализ, фокусиран върху:

- аспекти на комуникацията, особено наличието на мрежи, чрез които полицията е в контакт с етническите общности, малцинствени групи, ЛГБТ групи и др.;
- инструменти и стратегии, използвани за разрешаване на конфликти, свързани с расизма, ксенофобията и други форми на нетърпимост;
- наличието на специализирано обучение и начините на провеждане;
- специфично внимание към въпросите, свързани с пола и ЛГБТ хората в оперативни процедури.

Описват се и други проекти или дейности по предотвратяването на и борбата срещу расизма и пр., в които интервюираните хора и организации са били ангажирани.

На базата на анализа на данните са направени препоръки, които могат да формират основа за работа по протоколи, инструментариум, предложения за обучения, които да бъдат от полза за полицията, работеща в близост до обществото, с цел предотвратяване на и борба с расизма, ксенофобията, нетърпимостта, дискриминацията и престъпленията от омраза.

1. Обща изходна точка: ключови думи и обща правна рамка по отношение на расизма и дискриминацията

Проектът „Полицията в близост до обществото срещу расизма, ксенофобията и други форми на нетърпимост“ цели да допринесе за предотвратяването на и борбата срещу расизма, ксенофобията и други форми на нетърпимост, включително престъпления от омраза на местно ниво, чрез повишаване капацитета на местните власти и в частност на местната полиция, работеща в близост до обществото, да идентифицират и да се справят с расизма, ксенофобията и други форми на нетърпимост.

Предотвратяването на и борбата срещу расизма, ксенофобията и другите форми на нетърпимост трябва да започне от обща рамка – и от лексикална, и от правна гледна точка. Следователно би било полезно на тези първи страници да припомним един кратък речник с ключови думи, споделен от всички партньори по проекта, както и европейската правна рамка.

1.1. Ключови думи

За да разберем случаите на расизъм, ксенофобия и проявите на нетърпимост срещу хора, които принадлежат към различни етнически, културни и религиозни групи, сексуална ориентация и пр., както и трудността да бъде приет „другия“, начините да бъде принизен и мразен, е особено полезно да дефинираме някои ключови думи. Тези думи са понятия, използвани в работата по предотвратяването на и борбата срещу прояви на расизъм, ксенофобия и др., както и най-сериозните случаи на престъпления от омраза.

В основата на случаите на неприемане на „другия“ има две важни, взаимосвързани понятия: „стереотип“ и „предразсъдък“. Можем да дефинираме **стереотипа** като представа, която хората имат за някого или нещо, която на свой ред се използва, за да опише определен тип човек или явление. Обикновено това е закостеняло, стандартизирано и често стигматизиращо представяне и негативна или подигравателна идея. Близко свързан със стереотипа е **предразсъдъкът** (предубеждение), което е несправедливо и необосновано мнение, слабо познаване, оформено от стереотипи, отсъствие на критично мислене за определено понятие, ситуация или личност. Стереотипите и предразсъдъците, например, могат да доведат до мислене от типа „Всички роми са крадци.“, „Всички мюсюлмани са терористи.“, а също така и до прояви на нетърпимост.

Можем да дефинираме нетърпимостта като нежелание да се приемат различни мнения, убеждения или поведение, което се различава от нашето собствено. Нетърпимостта може да бъде възприета като форма на непоносимост или нежелание да приемеш и да се почувстваш свързан с хора от други раси, с друг цвят на кожата, пол и сексуална ориентация, която може да не доведе до отрицателно въздействие върху хората, които са носители на нетолерираната характеристика. От друга страна, обаче, нетърпимостта може да доведе до по-сериозни последици – дискриминация, тормоз и дори насилие, насочено към хората, притежаващи нетолерираните характеристики.

Расизмът, ксенофобията, хомофобията, ислямофобията и т.н. представляват нетърпимост към различни групи от населението или лични характеристики.

Расизъм е „теорията за йерархията на расите, която твърди, че върховната раса³ трябва да бъде запазена и да господства над останалите. Расизмът също така може да бъде несправедливо отношение към друга етническа група⁴. И накрая, расизмът може също да бъде дефиниран като враждебност и насилие спрямо социална група” (дефиниция на ЮНЕСКО). Обикновено говорим за расизъм дори когато презрително отношение спрямо отделна личност или група хора се оправдава с основания като цвят на кожата, език, религия, националност, национален или етнически произход.

Има два типа расизъм: „класическият” или научен расизъм и „културният” или „диференциращ” расизъм⁵. „Класическият” расизъм претендира за научна и биологична основа. Той е свързан с движението за Просвещение, с раждането на модерната наука и колониалното европейско разрастване. Той се основава на „натурализирането” на неравенствата и превъзходството. По време на Втората световна война „класическият” расизъм е бил използван, за да подкрепи културните аспекти и инструментите, които оправдават господството на една група или нация над други хора и нации. След Втората световна война се ражда понятието за „културен” или „диференциращ” расизъм, който представлява модерната форма на расизъм. Той действа на две нива. От една страна, той проповядва уважение към всички култури и хора, но от друга страна утвърждава необходимостта да се запази цялостността и уникалността на различните национални култури⁶. По този начин, като твърди, че всяка култура е легитимна само в своята собствена страна, тази идея за расизма идентифицира като враг „другите”, чужденците, и заклеймява смесването на различни култури. Тази ситуация създава онова, което Бауман нарича „миксофобия”, страхът от смесване с другите и оттам замърсяване, което в крайна сметка води до загубата на собствената култура. В модерния расизъм, културните разлики се обясняват като „естествени” разлики и оттам се счита, че не е възможно „другите” да се интегрират в обществото и че господстващото общество трябва да „наложи” своята култура. По тази причина срещу „другия”, чуждия, трябва да се води борба. Това е „популистки” расизъм, който предлага „евтин начин да се отличиш”, тъй като създава условия за превъзходство единствено на основата на културна и национална принадлежност, отговаряйки на нуждата за установяване на социална дистанция от хората, които се възприемат като по-низши и на страха от социално обезценяване.

³ Понятието за раса е биологически ирелевантно. Следователно не може да се говори за различни раси между индивидите. С времето, обаче, различните телесни характеристики се използват за да се дефинира неправилно понятието раса и се използва за да се оправдаят други разлики, от морално, културно и поведенческо естество, които не се дължат на биологически разлики.

⁴ Пиер Андре Тагиеф различава два вида расистки доктрини, нагласи и поведение. Той говори за авторасиализация (расиализация на Аза, авто-референтен расизъм), когато понятието „раса” се прилага до собствената група за да се утвърди нейното превъзходство. Авто-расиализацията води от изключване, сегрегация на другите групи (например до холокост). За хетеро-расиализация (расиализация на Другия или алтеро-референтен расизъм) той говори когато различна група бива възприета като низша и назадничавя сама по себе си или пък като заплахата за безопасността и чистотата. Хетеро-расиализацията води до господство и потисничество (например колониализъм, апартейд) (Taguieff J.A., 1987, *La force du préjugé*, La Decouvert, Paris).

⁵ Относно дебата за „класическия” и „културния” расизъм, виж, напр.: Friedrickson G.M, 2002, *Racism: A short History*, Princeton University Press, Princeton; Mac an Ghail M., 1999, *Contemporary Racism and Ethnicities. Social and cultural transformation*, Open University Press, Buckingham, Philadelphia; Solomos J., Back L., 1996, *Racism and society*, Macmillan, Basingstoke; Taguieff J.A., 1987, *La force du préjugé*, La Decouvert, Paris; Taguieff P.A., 1997, *Le Racisme. Un exposé pour comprendre, un essai pour réfléchir*, Flammarion, Paris).

⁶ От тази перспектива културата се възприема като нещо естествено, което може да бъде предавано на следващите поколения и което не може да бъде променяно (Taguieff P.A., 1997, *Le Racisme. Un exposé pour comprendre, un essai pour réfléchir*, Flammarion, Paris).

Въпреки че расизмът и миксофобията са явления, които биха могли да бъдат свързани с ксенофобията, между тях няма пряка причинно-следствена връзка. Ксенофобията не е поведение, което произтича от расизма и миксофобията. Всъщност, ксенофобията е омраза, страх или крайно нехаресване на чужденци или непознати или тяхната политика, култура, обичаи, религия и др. Страхът от или нехаресването на другите може да бъде мотивиран не само на етническа, културна и религиозна основа, но също и на основата на пола и сексуалната ориентация на хората. В тези случаи говорим за хомофобия и трансфобия, което означава страх, нехаресване или предрасъдъци срещу хомосексуалните или транссексуалните или трансджендър хората (ЛГБТ хората).

Нетърпимостта, расизмът, ксенофобията, хомофобията, трансфобията и пр. могат да бъдат приложени в дискриминационни действия.

Дискриминацията е различното или неравнопоставено третиране на хора въз основа на външен вид, национален произход, мнения, религиозни и други индивидуални или колективни характеристики. Тя не е само мисъл, но и реално поведение. Европейският Съюз, в Директивата за расово равенство, 2000/43/ЕС⁷, Член 2 различава два вида дискриминация:

- **Пряка дискриминация**, “проява на пряка дискриминация има, когато едно лице е, било е, или би било третирано по-малко благоприятно от друго в сравнима ситуация въз основа на расов признак или етнически произход” (Директива 2000/43/ЕО на Съвета, Член 2(2 - а));
- **Непряка дискриминация**, “проява на непряка дискриминация има когато видимо неутрална разпоредба, критерий или практика биха поставили лицата от дадена раса или етнически произход в особено неблагоприятно положение в сравнение с други лица, освен ако тази разпоредба, критерий или практика са обективно оправдани от законната си цел и средствата за постигане на тази цел са подходящи и необходими” (Директива 2000/43/ЕО на Съвета, Член 2 (2 - б)).

Дискриминацията може да бъде извършена от индивиди или от организации. Говорим за институционална дискриминация, когато обществена организация, обществен орган или каквато и да е друга институция не предоставя услуги на лице или група на основата на раса, пол и пр. или когато има правила, процедури или практики, които третират определена група хора по-малко благоприятно от друга.

Друг екстреман резултат от нетърпимостта, расизма, ксенофобията, хомофобията, трансфобията и пр. е престъплението от омраза, което представлява криминално деяние (умишлено убийство, изнасилване, нападение от първа или втора степен, заплаха, палеж, разрушаване, увреждане или вандализиране на имот), с дискриминационен мотив. Офисът на ОССЕ за демократични институции и човешки права (ODIHR)⁸ дефинира престъпленията от омраза като „всяко криминално престъпление, включително престъпления срещу хора или собственост, в които жертвата, мястото или целта на престъплението са избрани заради тяхната реална или въображаема връзка, свързаност, принадлежност, подкрепа или членство в група, която може да бъде основана на обща характеристика на членовете ѝ, реално

⁷ [Директива 2000/43/ЕО на Съвета от 29 юни 2000 година относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход](#)

⁸ [OSCE/ODHIR, 2005, Combating Hate Crimes in the OSCE Region – An overview of Statistic, Legislation and National initiatives](#), p. 12, www.osce.org/odihr.

съществуваща или въображаема, като например раса, национален или етнически произход, език, цвят, религия, пол, възраст, умствени или физически увреждания, сексуална ориентация или друг подобен фактор”. Важно е да се каже, че обикновено престъпленията от омраза не са достатъчно добре регистрирани по редица причини, включително, както се подчертава от Международния център за предотвратяване на престъпленията (2002, стр. 7)⁹, „страх от репресии от страна на извършителите; страх и липса на доверие в персонала на правоприлагащите органи, убеждението, че виктимизирането няма да бъде взето насериозно/страх от по-нататъшно виктимизиране в резултат на определени политики, страх от вторично виктимизиране от Другия[...], некласифициране на докладваните инциденти като престъпления от омраза поради недостатъчно доказателства за мотивацията, неразследване контекста на инцидента”.

За да бъдат успешни предотвратяването на и борбата срещу тези явления, е важно да се развият и култивират култура, познание и осъзнаване на човешките права. Човешките права, така както са описани във [Всеобщата декларация за правата на човека](#), са универсални и неотменими права, присъщи на всички човешки същества, без оглед на тяхната националност, местоживееене, пол, национален и етнически произход, цвят, религия, език или какъвто и да е друг статус, и те се гарантират от закона, под формата на договори, международно право, общи принципи.

Важна и централна роля в защитата на човешките права и в предотвратяването на и борбата срещу дискриминацията, расизма, нетърпимостта и престъпленията от омраза може да бъде отдадена на работата на полицията в близост до обществото. Според „Ръководство за демократична полицейска работа” (Guidebook on Democratic Policing) под редакцията на Старши съветник по полицейските въпроси на Главния секретар на ОССЕ (2008, стр. 9)¹⁰, „Полицията е най-видимото проявление на правителствената власт и нейните основни задължения са: да поддържа общественото спокойствие, закона и реда, да защитава и уважава фундаменталните права и свободи на индивида, да осигурява помощ и да бъде в служба на обществото”. За разлика от полицията по принцип, полицейската работа в близост до обществото е тясно свързана с конкретна територия. Така че подкрепяйки горната дефиниция, бихме могли да дефинираме **полицията в близост до обществото**¹¹ като полицейски сили, присъстващи в конкретен район/квартал, които работят проактивно за да предотвратяват престъпни прояви и да осигуряват безопасност на цялото население като зачитат човешките права и идентифицират прояви на дискриминация и престъпления от омраза, изграждайки връзки и работейки в тясно сътрудничество с членовете на общността, малцинствените групи и етнически, женски и ЛГБТ сдружения и НПО¹².

⁹ Международен център за предотвратяване на престъпността, в помощ на градове и държави с цел намаляване на младежката престъпност, насилието и несигурността, 2002, Предотвратяване на престъпленията от омраза: Международни стратегии и практики ([International Centre for the Prevention of Crime, Assisting cities and countries to reduce delinquency, violence, and insecurity, 2002, Preventing Hate Crimes: International Strategies and Practice.](#))

¹⁰ Старши съветник по полицейските въпроси на Главния секретар на ОССЕ, 2008, Ръководство за демократична полицейска работа ([Senior Police Adviser to the OSCE Secretary General, 2008, Guidebook on Democratic Policing](#))

¹¹ „Полицията в близост до обществото” на практика е еквивалентно на „Полицейска работа в общността”.

¹² Относно дефиницията, характеристиките и задачите на полицейската работа в близост до обществото или в общността, виж, Friedman R.R, 1992, *Community Policing: Comparative Perspectives and Prospects*, MacMillan, Palgrave; Moore M.H, 1992, *Problem solving and Community Policing*, in *Crime and Justice*, 15: 99-158; Somerville P., 2009, *Understanding Community Policing*, *Policing. An International Journal of Police Strategies & Management*, 32(2): 261-277; Community Oriented Policing Service, 2014, *Community Policing Defined*, U.S. Department of Justice.

1.2. Обща правна рамка

Вече споменахме, че човешките права и принципа за недискриминация се регулират чрез национални и международни договори и конвенции, а също и чрез ЕС директиви. По-надолу предлагаме кратко обобщение на общата правна рамка по правата на човека и областите, които се покриват от анти-дискриминационното право във всички страни, включени в проекта.

Основната рамка, в която страните, включени в проекта могат да работят по предотвратяването на и борбата срещу расизма, дискриминацията и други форми на нетърпимост, докато в същото време насърчават широкото разпространение на култура на закрила и зачитане на човешките права, взема предвид следните декларации, конвенции, договори, директиви и международни и европейски закони:

- [Всеобща декларация за правата на човека](#), обявена от Генералната асамблея на ООН в Париж на 10 декември, 1948 г. ([Резолюция на Генералната асамблея 217 А](#));
- [Конвенция за защита на правата на човека и основните свободи](#) (Европейска конвенция за правата на човека), открита за подписване в Рим на 4 ноември, 1950 г. и влязла в сила през 1953 г.; тази конвенция е ратифицирана от всички страни, участващи в проекта;
- [Международен пакт за граждански и политически права](#), приет и открит за подписване, ратифициране и присъединяване с [Резолюция на Генералната асамблея на ООН 2200А \(XXI\)](#) на 16 декември, 1966 г., влязъл в сила на 23 март, 1976 г.;
- [Международна конвенция за премахване на всички форми на расова дискриминация](#), приета и открита за подписване и ратифициране с [Резолюция на Генералната асамблея на ООН 2106 \(XX\)](#) на 21 декември, 1965, влязла в сила на 4 януари, 1969 г.;
- [Конвенция за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените](#), Приета от Генералната асамблея на ООН на 18 декември, 1979 г., влязла в сила на 3 септември, 1981;
- [Договор от Амстердам](#), подписан на 2 октомври, 1997 г., влязъл в сила на 1 май, 1999 г.;
- [Харта на основните права на Европейския Съюз](#), обявена в Ница през 2000 г., а след това в Страсбург през 2007 г.;
- [Рамково решение 2008/913/ПВР на Съвета от 28 ноември 2008 година относно борбата с определени форми и прояви на расизъм и ксенофобия посредством наказателното право](#);
- [Директива 2000/43/ЕО](#) на Съвета от 29 юни 2000 година относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход;
- [Директива 2000/78/ЕО](#) на Съвета от 27 ноември 2000 година за създаване на основна рамка за равно третиране в областта на заетостта и професиите;
- [Директива 2012/29/ЕС](#) на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 година за установяване на минимални стандарти за правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления и за замяна на Рамково решение 2001/220/ПВР на Съвета;

Чрез ратифицирането на тези и други ключови договори, конвенции, директиви и обнародването на различни закони на национално, федерално или регионално ниво, страните, участващи в проекта, насърчават закрилата на различни основания¹³. Всички 8 държави, включени в проекта, имат капацитета да защитават чрез закони на основание на пол - сексуална идентичност - сексуална ориентация, раса, национален/етнически произход – националност – етнос, религия – вяра – вярвания, увреждания, възраст. Основанието лично

¹³ [European Commission, 2014, Developing Anti-Discrimination Law in Europe](#), pp.11-13.

мнение – политическа принадлежност или мнение е защитено във всички страни, с изключение на Италия. Италия не предлага закрила на основание семейно положение, имуществено състояние – финансов или социален статус – личен или публичен статус, каквато се предлага в другите страни. Основанието цвят на кожата е защитено от законите в Естония, Италия, Латвия, Португалия и Испания. Естония, Финландия, Португалия, Испания и Великобритания имат анти-дискриминационно законодателство на основание език. България, Естония, Латвия и Португалия защитават на основания, свързани със здравето, генетичен риск и човешки геном. На основание членство в сдружение, съюз и пр. се предлага защита от законите в Естония, Финландия, Португалия и Испания. Само България и Португалия имат анти-дискриминационни закони на основание образование.

Всички тези споменати основания също така се предвиждат в конституционни и анти-дискриминационни правни разпоредби и конкретно анти-дискриминационно законодателство, както е обобщено в Таблица 1.

Таблица 1 – Анти-дискриминационно законодателство и предвидени в него основания

Държава	Конституционни антидискриминационни разпоредби	Основно конкретно антидискриминационно законодателство	Предвидени основания
България	Член 6(2) от Конституцията	- Закон за защита от дискриминация от 13 септември, 2003 г., последно изменен с ДВ от 19 януари 2018г. - Закон за интеграция на хора с увреждания от 2 септември, 2004 г., последно изменен с ДВ от 14 ноември 2017г.	- Всички основания в ЕС директивите 2000/43/ЕС и 2000/78/ЕС и допълнителни основания - Увреждания
Естония	Член 12 от Конституцията	-Закон за канцлер на правосъдието от 25 февруари, 2002 г., посл. изм. от 2005 - Закон за равно третиране от 11 декември, 2008 г., посл. изм. от 2012 г.	- Всички основания в двете директиви и допълнителни основания - Всички основания в двете директиви и цвят на кожата
Финландия	Член 6 от Конституцията	- Закон за недискриминация 1325/2014 от 30 декември, 2014 г. - Закон за равенството между мъжете и жените	- Всички основания в двете директиви и допълнителни основания

Италия	Член 3 от Конституцията	<ul style="list-style-type: none"> - Законодателен указ № 215 транспониращ Директива 2000/43/ЕО на Съвета от 9 юли 2003 г., посл. изм. от 2011г. - Законодателен указ № 206 транспониращ Директива 2000/78/ЕО от 9 юли 2003г., посл. изм. от 2013г. - Закон 67/2006, Разпоредби относно Правната защита на лицата с увреждания - жертви на дискриминация от 1 март 2006г. посл. изм. от 2011г. 	<ul style="list-style-type: none"> - Расов и етнически произход - Религия, убеждения, възраст, увреждания, сексуална ориентация - Увреждания
Латвия	Член 91 от Конституцията	<ul style="list-style-type: none"> - Закон за труда от 20 юни, 2001г., посл. изм. от 2012г. - Закон за забрана на дискриминацията срещу физически лица, които са икономически оператори от 19 декември, 2012г. 	<ul style="list-style-type: none"> - Всички основания в двете директиви и „каквито и да е други обстоятелства” - Всички основания в двете директиви и пол
Португалия	Член 13.2 и 26.1 от Конституцията	<ul style="list-style-type: none"> - Закон 18/2004 транспониращ Директиви на Съвета 2000/43 от 29 юни, 2000г. в португалското право, и Установяване на принципа на равнопоставеност между лицата, независимо от расов и етнически произход и Правна рамка за борба с дискриминацията на основание расов и етнически произход от 11 май, 2004г. - Закон 134/99 за забрана на дискриминацията, основана на раса, националност или етнически произход от 28 август, 1999г. - Указ-закон 86/2005 транспониращ Директивата за расово равенство в националното право от 2 май, 2005г. - Закон 46/2006 Забраняващ и наказващ дискриминацията, основана на увреждания и предварително съществуващ риск за здравето. 	<ul style="list-style-type: none"> - Раса, етнически произход, цвят на кожата, националност - Раса, цвят на кожата, националност, етнически произход - Расов и етнически произход - Увреждания и предварително съществуващ риск за здравето
Испания	Член 14 на Конституцията	<ul style="list-style-type: none"> - Закон за фискални, административни и социални мерки № 62/ 2003, от 30 декември, 2003г. - Общ закон за правата на хората с увреждания и тяхното социално 	<ul style="list-style-type: none"> - Всички основания, включени в двете ЕС директиви - Увреждания

		приобщаване от 29 ноември, 2013г.	
Обединено кралство	Няма писмена конституция	- Закон за равенството в ЕС от 16 февруари, 2006г.	- Всички основания в двете директиви, включително пол

Източник: Европейска Комисия, 2014, *Developing Anti-Discrimination Law in Europe*, стр. 148-154, с включена информация, осигурена от партньорите по проекта.

2. Най-добри практики (НДП) идентифицирани от страните-партньори: сходства и разлики в предотвратяването на и борбата срещу расизма, ксенофобията и други форми на нетърпимост, дискриминация и престъпления от омраза

С оглед събирането на полезни данни за начините, по които страните участнички в проекта реагират или са реагирали в миналото на предотвратяването на и борбата срещу расизма, ксенофобията, нетърпимостта, дискриминацията и престъпленията от омраза, всяка страна, с изключение на Латвия, е идентифицирала и събрала данни за НДП, проведени на конкретни места и в които полицията, особено работещата в близост до обществото, е участвала или играла основна роля.

Преди да опишем и анализираме събраните НДП е полезно да припомним:

- Какво се има предвид под НДП и значението, което се придава на тези, включени в проекта;
- Какви са критериите за идентифициране, използвани в проекта;

Като цяло, НДП може да бъде дефинирана като метод, техника, набор от инструменти, интервенция, приложени в конкретна ситуация или проект, за които се предполага, че водят до желани резултати и че могат да бъдат адаптирани, за да се подобри ефективността, ефикасността и/или иновативността при прилагане в други подобни ситуации.

Предвид целта на проекта да повиши капацитета на местните власти, особено на местната полиция/полицията, работеща в близост до обществото, да идентифицират и да се справят с расизма, ксенофобията, дискриминацията и други форми на нетърпимост, работейки в конкретен район, включително чрез създаването и използването на мрежи, в рамките на проекта можем да дефинираме НДП като: действия, методи или инструменти, разработени във връзка с работата на местната полиция/полицията, работеща в близост до обществото, а също и работеща с местните власти, НПО и сдружения на малцинствени групи, които са показали способността си да въвеждат положителни промени в идентифицирането, предотвратяването, борбата и елиминирането на местно ниво на фактори като расизъм, ксенофобия и други форми на нетърпимост, включително престъпления от омраза.

Идентифицирането на местни НДП, създадени и приложени в различни услуги и структури, занимаващи се с явленията расизъм и ксенофобия, особено онези, които са свързани с местната полиция/полицията, работеща в близост до обществото (протоколи, програми за повишаване на осведомеността, обучения и пр.), специализирани общински услуги, иновативен опит в кварталите, горещи линии и пр., е особено важна стъпка в събирането на данни. Всъщност, идентифицирането на местни НДП е първата стъпка към възможността да изследваме НДП и техните характеристики. Също така, това ни позволява да набележим ключови информатори, които да бъдат интервюирани, за да се вникне по-задълбочено в детайлите на НДП, техните силни и слаби страни. Техният анализ позволява да се развият и усъвършенстват дейности и стратегии за предотвратяването на и борбата срещу расизма, ксенофобията и престъпленията от омраза в местните контексти на европейските градове.

В помощ на идентифицирането на полезни НДП и събирането на данни, бяха утвърдени следните основни критерии:

1. НДП трябва да са свързани със справянето с расизъм, ксенофобия и други форми на нетърпимост (други престъпления/инциденти, напр. хулиганство, не бива да се вземат предвид, за да не се разшири прекалено много фокусът на проекта);
2. НДП трябва да бъдат прилагани на местно ниво;
3. Полицията, работеща в близост до обществото, трябва да участва в НДП, дори и ако те се прилагат от други местни власти, а полицията не играе основна роля или не е основният промотиращ НДП участник.

Въз основа на тези показатели сме събрали 15 НДП (3 от Обединеното кралство, 4 от Испания, 1 от България, 2 от Италия, 2 от Финландия, 1 от Естония, 2 от Португалия), които са описани и анализирани на следващите страници.

2.1. Описание на най-добрите практики: обобщителни таблици на местни проекти и техните характеристики

Преди да анализираме НДП, идентифицирани от партньорите, и да подчертаем сходствата и разликите, е полезно за всяка НДП да представим обобщителна таблица, включваща следната информация:

- името на проекта/дейността, включващи НДП;
- години и град/място на прилагане;
- партньорски състав;
- основни цели;
- дейности, промотирани или разработени с цел предотвратяване на и борба срещу расизма, дискриминацията и пр. (включително обучения);
- професионалисти и общности/сдружения, включени в НДП;
- роля на полицията в НДП;
- основни резултати и продукти.

Но. 1 България	
Име на проект / дейност	Защита на правата на човека и по-нататъшно развитие на необходимите знания и умения на полицейските служители, особено тези, които работят в мултиетническа среда, включително ромските общности
Години и град / място на прилагане	2015, гр. София
Партньорски състав	Ръководител на проекта: МВР Академия , българска академия за държавни служители и служители на МВР. Друг партньор: Съвет на Европа
Основни цели	Предотвратяване и намаляване на случаи на нарушаване на човешките права (включително престъпления от омраза) от полицията, докато работи в мултиетническа среда, със специален фокус върху ромското население.
Дейности, целящи предотвратяване на и борба срещу расизма, дискриминацията и пр. (включително обучения)	<ul style="list-style-type: none"> - изходно проучване на законната употреба на сила, помощни средства и огнестрелни оръжия от полицаи; - открита конференция с участници правоохранителни органи, неправителствени организации (включително активни в областта на мултиетническите въпроси), партньори по проекта; - тридневно обучение (5 модула по въпросите на: международни ангажименти в сферата на полицейската работа в мултиетнически общности; национални стандарти в областта на полицейската работа в мултиетническа среда; ролята на полицията в мултиетническите общности; защита от дискриминация на национално ниво; престъпления от омраза; индикатори за откриване и разследване на престъпления от омраза) под формата на дискусия. Обучението също така запознава полицейски служители с ромските ценности и култура и ги обучава в областта на предотвратяването на негативни стереотипи за ромската общност.
Професионалисти и общности/ сдружения, включени в НДП	Държавни служители/служители на публичната администрация: Местни дирекции на МВР; Главна дирекция на МВР; полицаи.
Роля на полицията в НДП	Бенефициенти/ползватели на обучението.
Основни резултати и продукти	<ul style="list-style-type: none"> - обучение на полицаи; - наръчник за полицаи, озаглавен „Защита на правата на човека и по-нататъшно развитие на необходимите знания и умения на полицейските служители, особено тези, които работят в мултиетническа среда, включително ромските общности”

Естонски НДП

Но. 1 Естония	
Име на проект / дейност	Служба за уеб контрол на уеб полицията
Години и град / място на прилагане	От 2016 г., Естония
Партньорски състав	Служители на уеб полицията
Основни цели	Предотвратяване на и борба с онлайн ксенофобията, расизма и речта на омразата

Дейности, целящи предотвратяване на и борба срещу расизма, дискриминацията и пр. (включително обучения)	<ul style="list-style-type: none"> - получаване на доклади от уеб потребители за публикации, съдържащи реч на омразата - бърза реакция в случай на проблеми и премахване на публикациите, като се използва собствената им система за докладване във Фейсбук среда; - срещи с чуждестранни студенти в началото на учебната година, разговори за расистки и ксенофобски заплахи, предоставяне на данни за контакт; - обучение по темата „Как да разпознаваме рано радикализирането и да го предотвратяваме чрез подсилване на мрежата“ (програмиране).
Професионалисти и общности/сдружения, включени в НДП	Полиция
Роля на полицията в НДП	Управление на дейността.
Основни резултати и продукти	Хората докладват на уеб полицаите за уеб публикации, съдържащи език на омразата.

Финландски НДП

Но. 1 Финландия	
Име на проект / дейност	Полицейско звено за превенция, Полицейско управление на Хелзинки
Години и град / място на прилагане	От 2012г. – Район Хелзинки
Партньорски състав	Ръководител на проекта: Полицейско управление на Хелзинки , Полицейско звено за превенция; Партньори: религиозни и етнически сдружения, НПО, служби на местни институции, училища и др.
Основни цели	<ul style="list-style-type: none"> - мултикултурната работа да бъде само една част от работата на полицейското звено за превенция; - развиване на превантивните дейности на полицията по такъв начин, че никоя общност да не възприема полицията като опонент или определени групи да не искат да използват услугите на полицията, създаване на доверие между полицията и различните мигрантски и малцинствени групи; - събиране и анализ на информация за общото състояние на безопасността, сигурността и рисковите фактори; - подкрепа за семействата (включително младежи от мигрантски произход) за интегриране във финландското общество и предотвратяване на формирането на криминално поведение (включително от расистки характер) – в сътрудничество с други органи; - предотвратяване на радикалното мислене, водещо до насилствен екстремизъм.
Дейности, целящи предотвратяване на и борба срещу расизма, дискриминацията и	- насочва услуги на полицията към имигрантските/етническите общности и по-специално до уязвимите им членове. Това се прави чрез посещения в джамии, универсални магазини, кафенета, футболни мачове и всички места, които са популярни сред някои етнически групи;

пр. (включително обучения)	- организиране на информационни сесии с малцинствени групи, например в защитени жилища за жени-мигранти, на места, в които се събират ЛГБТ мигранти, обсъждания, напр. за случаи на престъпления от омраза; - организиране на лекции, напр. в училищата, където стотици студенти от мигрантски общности и етнически малцинства могат да бъдат достигнати по едно и също време; - приемане на жалби за извършени престъпления (на място) от членове на общността
Професионалисти и общности/сдружения, включени в НДП	Полицейско звено за превенция (включително социален работник), Социални служби на град Хелзинки, НПО, които се занимават с медиация, НПО и групи, работещи по проблеми, свързани със сексуален труд, специалисти по насилието срещу жени, религиозни групи, ЛГБТ групи, групи на жени имигранти, групи на търсеци закрила.
Роля на полицията в НДП	Главен организатор на всички описани срещи и дейности.
Основни резултати и продукти	Срещи с общностите; дискусии; изграждане на доверие.

Но. 2 Финландия	
Име на проект / дейност	“Срещу расизма!”
Години и град / място на прилагане	От 2013 до 2017г.
Партньорски състав	Ръководител на проекта: Финландски Червен Кръст . Партньори: 16 официални национални НПО, които работят с различни малцинствени общности (например мигранти, търсеци закрила, роми) и/или се занимават със застъпничество, свързано с равнопоставеността. Сътрудничество с: 250 НПО, всички областни центрове на Финландския Червен Кръст; Шведски Червен Кръст; Министерство на вътрешните работи , Министерство на правосъдието , Министерство на образованието и културата , Министерство на икономиката и заетостта , Национален борд на полицията ; Евангелска лутеранска църква на Финландия и други религиозни общности; Центрове за икономическо развитие, транспорт и околна среда ; университети; общини.
Основни цели	Работа с различни заинтересовани страни, включително представители на гражданското общество и публичните органи, с цел да се диверсифицира общественият дебат за расизма и антирасизма и да се предотврати речта на омразата във финландското общество.
Дейности, целящи предотвратяване на и борба срещу расизма, дискриминацията и пр. (включително обучения)	- Организиране на няколко срещи за изграждане на мрежи с НПО и публични органи; няколко лекции, работилници, посещения на училища, семинари в различни части на Финландия и представяне на становища и експертни мнения; - Организиране на публична кампания „Седмица срещу расизма“ (ежегодно в периода 2013-2017 г.), с участието на стотици НПО, публични органи, включително различни полицейски управления и други заинтересовани страни; - Група за бързо реагиране, която реагира на расистко съдържание в медиите (2013г.); - Изследване на нуждите от подкрепа за НПО в анти-расистките им дейности (2013г.)

	<ul style="list-style-type: none"> - Проучване на възможностите за взаимопомощ между хората, които са се сблъскали с расистки прояви (2014г.); - 11 обучителни модула „Как бих могъл да помогна на жертва на престъпление от омраза?“, проведено за местните власти и доброволци (2017 г.), в които полиция и прокурори информират участниците за своите практики във връзка с престъпленията от омраза; - разработени обучителни материали и методи.
Професионалисти и общности/сдружения, включени в НДП	Полиция, прокурори, професионалисти от официални национални НПО партньори, работещи предимно с различни малцинствени общности (например мигранти, търсеци закрила, роми).
Роля на полицията в НДП	Обучители в обучителните модули.
Основни резултати и продукти	<ul style="list-style-type: none"> - Практическа работилница за начините за намеса в расистки инциденти, изпълнени чрез театрален метод; - Викторини за училищата на тема расизъм (и други материали, разработени за училищата); - Расизъм 24 – настолна игра, която може да се използва като средство за стартиране на групови дискусии за расизма, разработена в сътрудничество със застъпническата кампания за филма „Точка на кипене“ (“Boiling Point”), който се фокусира върху поляризацията на обществения дебат и увеличаването на речта на омразата във Финландия след 2015 г.; - Насоки за мултикултурно набиране на доброволци в НПО (2014г.); - Повече умения и смелост от страна на НПО и други представители на гражданското общество за да реагират на расизма в обществото и да направят критичен преглед на своята собствена работа; - Създаване на мрежа от анти-расистки настроени представители на гражданското общество

Италиански НДП

Но. 1 Италия	
Име на проект / дейност	Заедно. Борба с престъпленията от омраза
Години и град / място на прилагане	От 2014 до 2016г., Милано
Партньорски състав	CGIL - Camera del Lavoro Metropolitana di Milano (синдикат), Lunaria (доброволческа организация), Полицейското управление към Общинския съвет в Милано , Трети римски университет (не включен в обучението).
Основни цели	<ul style="list-style-type: none"> - обучение на полицаи по въпросите за правата на имигранти и ЛГБТ, както и нарушаване на правата; - насърчаване на осведомеността по темата; - усъвършенстване на събирането на данни за престъпления от омраза чрез разработването и прилагането на стандартни методологии и инструменти за събиране на данни; - насърчаване на прилагането на добри практики в работата по случаите.
Дейности, целящи предотвратяване на	- разработване на обучителен наръчник на проекта „Овластяване на гражданското общество и правоприлагащите институции, за да направят видими престъпленията от омраза“;

и борба срещу расизма, дискриминацията и пр. (включително обучения)	- обучение за полицията (над 80 агенти и полицаи): 2 обучителни сесии (лекции и работилница) по въпросите за дискриминацията на основание раса/етнос и ЛГБТ дискриминация, права на ЛГБТ и имигранти, престъпления от омраза.
Професионалисти и общности/ сдружения, включени в НДП	Експерти по човешките права и дискриминацията, членове на Cgil и Lunaria, изследователи, полиция
Роля на полицията в НДП	Бенефициенти / ползватели на обученията
Основни резултати и продукти	- разработка на обучителен наръчник на проекта „Овластяване на гражданското общество и правоприлагащите институции, за да направят видими престъпленията от омраза“ на четири езика; - насърчаване на по-добро разбиране сред полицейските агенти и полицаите на темата за дискриминацията и правата на малцинствените групи; - публикуване на национален доклад за мониторинга върху престъпленията от омраза в Италия.

Но. 2 Италия	
Име на проект / дейност	RomaMatrix. Съвместни действия срещу расизма, нетърпимостта и ксенофобията
Години и град / място на прилагане	От 2013 до 2015, Болоня
Партньорски състав	Община Болоня , Област Емилия Романя – Регионален център срещу дискриминацията , Eos Extrafondente Open Source (експерти по темите и обучители).
Основни цели	- борба с расизма, нетърпимостта и ксенофобията спрямо ромите и повишаване на интегрираността на ромското население; - усъвършенстване на уменията на полицията и операторите от регионалната мрежа срещу дискриминацията - по темата за дискриминацията спрямо роми - чрез повишаване на капацитета им да идентифицират случаи на дискриминация и социално изключване и техните компетентности да им противодействат, едновременно с осигуряването на услуги; - промотиране ролята на общинската полиция като положително свързващо звено между ромските общности и местните институции.
Дейности, целящи предотвратяване на и борба срещу расизма, дискриминацията и пр. (включително обучения)	- местни срещи с представители на институции, предоставящи услуги и на общността за мониторинг на възникващи проблеми на местно ниво; - създаване на регионална дискусийна маса по въпроса за дискриминацията срещу ромите; - 3 обучителни курса за оператори на Регионалната мрежа срещу дискриминацията по въпроси за дискриминацията на ромите, инструменти за закрила и предотвратяване; - 2 обучителни срещи с полицията и членове на ромските общности; - създаване на информационни и обучителни материали.
Професионалисти и общности/	Експерти по обучението и въпроси, свързани с расизма/дискриминацията, полицаи, членове на ромската общност и организации, служители на регионалните власти.

сдружения, включени в НДП	
Роля на полицията в НДП	Бенефициенти/потребители на обучението.
Основни резултати и продукти	<ul style="list-style-type: none"> - повишаване на осведомеността на полицейските агенти по темата за дискриминацията и правата на ромите; - Наръчник за местните полицейски служители по проблемите на ромите и синтите (само на италиански); - Наръчник "Дискриминация на роми и синти" (само на италиански); - Наръчник "Социална медиация в конфликти между общности на роми и синти и обществото" (само на италиански).

Португалски НДП

Но. 1 Португалия	
Име на проект / дейност	"Juntos por Todos" (Всички заедно)
Години и град / място на прилагане	От 1 July, 2016 – национален проект, изпълнен на местно ниво
Партньорски състав	Ръководител на проекта: Полиция за обществена сигурност (PSP); Партньор: Върховна комисия по миграция (АСМ) – Обсерватория по миграция .
Основни цели	<ul style="list-style-type: none"> - подписване на протокол между Полицията за обществена сигурност и Върховната комисия по миграция, който цели да „допринесе за предотвратяването на конфликти в мултикултурни общности, които могат да се окажат уязвими по различни начини, а също така и за безопасността на всички граждани, независимо от тяхната националност или културна принадлежност“; - обучение на агентите на Полицията за обществена сигурност от първите две нива на интервенция по въпросите за миграцията в Португалия, националните и културни групи, които живеят на територията на страната, темата за разнообразието и межкултурния диалог; - обучение на специалисти от Върховната комисия по миграция относно правната рамка, от която се ръководят действията на полицията и за начините да формулират комуникационни стратегии с Полицията за обществена сигурност.
Дейности, целящи предотвратяване на и борба срещу расизма, дискриминацията и пр. (включително обучения)	<ul style="list-style-type: none"> - две обучения през 2016 за 36 специалисти от Върховната комисия по миграция; - две обучения през 2017 за 42 специалисти от Върховната комисия по миграция; - две обучения в Лисабон и Порто през 2016 и 2017 г; - организатори, медиатори и промотиращи програмата „Избори“ и проекти, разработени от същата група; - между юни и декември 2017г. са планирани 40 обучителни сесии за около 800 полицаи.
Професионалисти и общности/ сдружения, включени в НДП	Всички полицаи, които работят в общността; специалисти от Върховната комисия по миграция, мултикултурни общности, ръководители, медиатори и промотиращи програмата „Избори“.
Роля на полицията в НДП	Обучаеми и обучители.

Основни резултати и продукти	<ul style="list-style-type: none">- обучение на около 1000 агенти, работещи в близост до обществото, в областите интеграция и управление на културното разнообразие;- обучение на служители на Върховната комисия по миграция и технически специалисти в областите;- обучение на служители на Върховната комисия по миграция по въпросите за правомощията, организацията и намесата на Полицията за обществена сигурност, както и темите за престъпленията и дейностите на полицейските сили.
------------------------------	---

№. 2 Португалия	
Име на проект / дейност	Comemoração do Dia Internacional para a Tolerância (Честване на международния ден на толерантността)
Години и град / място на прилагане	2013 г. – Лисабон
Партньорски състав	Полиция за обществена сигурност , Районно полицейско управление на Лисабон – Дивизия 5 – полиция, работеща в близост до обществото; румънско училище, румънска православна църква, Върховна комисия по миграция (АСМ), румънското посолство.
Основни цели	- борба с нетърпимостта спрямо румънската общност; - насърчаване на межкултурализма и доброто съвместно съществуване, както и чувство за безопасност.
Дейности, целящи предотвратяване на и борба срещу расизма, дискриминацията и пр. (включително обучения)	Посещение на сградата на Полицията за обществена сигурност и демонстрация на оперативно оборудване.
Професионалисти и общности/ сдружения, включени в НДП	Представител на Полицията за обществена сигурност, агентите от Програмата за безопасни училища на Върховната комисия по миграция; като представител на Върховната комисия по миграция, директорът на Националния център за подкрепа на имигранти; религиозният водач на румънската православна общност в Португалия, ученици от румънското училище, представител на румънското посолство.
Роля на полицията в НДП	Да обясни и да повиши осведомеността на учениците за ролята и задачите на полицията.
Основни резултати и продукти	Изграждане на доверие и чувство за сигурност.

Испански НДП

№. 1 Испания	
Име на проект / дейност	Звено за управление на разнообразието, Общинска полиция Мадрид
Години и град / място на прилагане	От 2016 г – Мадрид
Партньорски състав	Общинска полиция Мадрид , Звено за управление на разнообразието, Общински съвет Мадрид , Прокуратура, специализирана в компютърни престъпления и престъпления от омраза
Основни цели	- да идентифицира престъпленията от омраза и да ги направи видими; - да улесни докладването на тези факти на специализирана полиция, за да се идентифицират и открият възможни признаци за засилване на расизма, ксенофобията и други форми на нетърпимост, така че да могат да бъдат разследвани като такива престъпления, а не прикривани зад други типове престъпления; - да се провежда разследване на инцидента; да се осъществява контакт с жертвата за да се продължи работата по случая, като се проверява дали жертвата е претърпяла многократно същите инциденти и да се оцени нивото на удовлетвореност от работата на полицаите; да се поддържат

	<p>контакти, да се създават мрежи със сдружения, които работят с хора, чиито основни права може да бъдат нарушени;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да насърчава и да разработва споразумения за съвместна работа с правозащитни сдружения, институции и НПО за да предотвратят расизма, ксенофобията, ЛГБТИфобията и други форми на нетърпимост и/или радикализация.
<p>Дейности, целящи предотвратяване на и борба срещу расизма, дискриминацията и пр. (включително обучения)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - срещи със сдруженията за повишаване на осведомеността и овластяване; - регистриране и разследване на престъпления от омраза и други актове на нетърпимост, особено реч на омразата онлайн, по-малко сериозни физически заплахи, заплахи - в сътрудничество с други социални и институционални партньори, за да се стигне до ефективно преследване на тези престъпления и други дискриминационни нарушения; - статистически доклад за събитията, които се случват в Мадрид, включително и ако не са докладвани на полицията; - подкрепа за жертвите, не само по време на следствието, а също и проследяване на случая, за да се установи дали проблемът е преодолян или се е повтарял; - споразумение със спешната служба за почистване за заличаването на графити и други знаци, които подбуждат към омраза, расизъм, нетърпимост и др.; фотографски доклад с цел да се идентифицира нарушителят или групата насилници; - изработване на споразумение със Сдружението на адвокатите и Службата за социална помощ в Мадрид, с цел да бъдат уведомявани за съдебните процедури бездомни хора – жертви на престъпления от омраза, чрез Звеното за управление на разнообразието, осигуряващо мобилният екип като пространство, в което да се проведат разговори с адвоката без жертвите да трябва да оставят без надзор своите притежания или домашни любимци; - адаптиране и превод на Брайл и във формат, улесняващ четенето (EasyReading) на документи и процедури за информиране на жертви на престъпления; - осигуряване на жестомимичен превод и превод от голям брой езици; - обучение по подбор и повишаване на кадри (10 часа обучение по темата престъпления от омраза и управление на разнообразието); - специализиран курс по управление на разнообразието и престъпленията от омраза (30 учебни часа); - обновен курс на тема социални мрежи (3 часа); - обучителни дни на тема престъпления от омраза (5 часа, един за всеки семестър).
<p>Професионалисти и общности/ сдружения, включени в НДП</p>	<p>Зона за здраве, безопасност и спешни случаи в град Мадрид, Общинска полиция Мадрид – чрез Звеното за управление на разнообразието, състоящо се от 33 души, от които 40% са жени, в сравнение с 12, 32% жени в останалите отдели на Общинска полиция Мадрид.</p>
<p>Роля на полицията в НДП</p>	<p>Главна роля, организатор на всички дейности.</p>
<p>Основни резултати и продукти</p>	<ul style="list-style-type: none"> - подобряване на обучението и специализацията в областта на престъпленията от омраза; - създаване на мрежа с институции и НПО, борещи се срещу расизма, ксенофобията, ЛГБТфобията и други форми на нетърпимост; осигуряване

	<p>на работно пространство и директно взаимодействие със Звеното за управление на разнообразието;</p> <ul style="list-style-type: none"> - създаване на осведоменост по темите за расизма и престъпленията от омраза чрез разработване и участие в кампании за осведомяване и предотвратяване на престъпленията от омраза и дискриминационни действия, работейки в партньорската мрежа и при активното участие на гражданското общество; - създаване на регистър на престъпленията от омраза и актовете на дискриминация в гр. Мадрид, включително тези, които не са докладвани от жертвите, както и анализ - с цел създаването на карти на риска за предотвратяване на радикализацията, расизма, ксенофобията и други форми на нетърпимост.
--	--

Но. 2 Испания	
Име на проект / дейност	Звено за закрила и придружаване на местната полиция в Лас Палмас де Гран Канариа (в процес на изграждане)
Години и град / място на прилагане	От 2016г., Лас Палмас де Гран Канариа
Партньорски състав	Звено за закрила и придружаване на местната полиция, Дирекция за сигурност към Градски съвет на Гран Канариа, Общинска социална служба.
Основни цели	<ul style="list-style-type: none"> - да се обърне внимание на хората в риск от изключване или нуждаещи се от закрила; - придружаване на жертвите на престъпления от омраза.
Дейности, целящи предотвратяване на и борба срещу расизма, дискриминацията и пр. (включително обучения)	<ul style="list-style-type: none"> - повишаване на осведомеността в образователните центрове; - обучителни дейности (три обучителни модула – 120 часа, за 20 агенти), в които се преподават основни познания за престъпленията от омраза и дискриминация с цел подобряване на работата на полицията, във връзка с идентифицирането на инциденти, предотвратяването и ограничаването на споменатите престъпления, както и внимание към предполагаемите жертви; теоретичен подход към основните институционални и правни понятия; - осигуряване на протоколи за индивидуална полицейска работа с вероятните жертви и свидетели.
Професионалисти и общности/ сдружения, включени в НДП	Полиция.
Роля на полицията в НДП	Главна роля, организатор на всички дейности.
Основни резултати и продукти	Не са налични.

Но. 3 Испания	
Име на проект / дейност	Програма на полицията за управление на разнообразието, местна полиция Фуенлабрада
Години и град / място на прилагане	От 2008 – Фуенлабрада (Метрополитен район на Мадрид)

Партньорски състав	Местна полиция Фуенлабрада , Градски съвет на Фуенлабрада , Отдел за обществена безопасност (Concejalía de Seguridad Ciudadana), и Общинско кметство (Alcaldía)
Основни цели	<ul style="list-style-type: none"> - повишаване чувствителността на местната общност с цел предотвратяване на дискриминацията и речта на омразата, развиване на дейности за повишаване на осведомеността за тези типове поведение и насърчаване на обществената нетърпимост спрямо тях; - насърчаване на докладването на престъпления от омраза, гарантирането на подкрепа (включително психологическа) на жертвите и допринасяне, в сътрудничество с други социални и институционални партньори, за ефективно преследване на тези престъпления и други дискриминационни нарушения; - насърчаване на политика на широко коалиране, в сътрудничество с местните институции и организации, работещи с правозащитници и осигуряващи закрила на жертвите на престъпления от омраза; засилване на координацията на различни сфери на общинските услуги и сътрудничество с извънобщински услуги, компетентни по тези проблеми; - заличаване на речта на омразата от стените на Фуенлабрада и контролиране и преследване на проявите ѝ в интернет; - обучение на специалисти, предоставящи общински услуги, на теми борба срещу дискриминацията и престъпленията от омраза, както и грижа за жертвите; - поддържане на специализирани полицейски екипи, които да служат на разнородното общество, подобряване на процедурите на полицейските дейности, свързани с престъпления от омраза и друго дискриминационно поведение, както и координиране на полицията с Общинската служба за подпомагане на жертви; - гарантиране функционирането на специална интердисциплинарна служба за правна и психологическа грижа за жертвите на престъпления от омраза и друго дискриминационно поведение; - поддържане и укрепване на Общинската програма за културно разнообразие; поддържане и укрепване на организации за гражданско участие, които улесняват взаимодействието на общинските служби с разнородното общество, като например Mesa de la Convivencia (Маса за съжителство) и Гражданска комисия за безопасност за разнородното общество.
Дейности, целящи предотвратяване на и борба срещу расизма, дискриминацията и пр. (включително обучения)	- развиване на План за действие срещу омразата, който включва всички престъпления, извършени по време на расистки или ксенофобски инциденти.
Професионалисти и общности/сдружения, включени в НДП	Отдел за обществена безопасност, началник на местната полицейска служба, Полицейско звено за управление на разнообразието (GESDIPOL, 1 полицай и 5 агенти).
Роля на полицията в НДП	Главна роля, организатор на всички дейности.

Основни резултати и продукти	<ul style="list-style-type: none"> - План за действие срещу омразата, който включва всички престъпления, извършени по време на расистки или ксенофобски инциденти; - разработване на работни протоколи за идентифициране на расистки инциденти; - създаване на осведоменост сред малцинствените групи в сътрудничество с общностите (напр. мюсюлманската общност във Фуенлабрада беше организатор на демонстрациите срещу нападенията в Барселона); - прецеденти и примери в областта на борбата срещу расизма и ксенофобията за други местни полицейски служби в Испания.
------------------------------	--

№. 4 Испания	
Име на проект / дейност	Proyecto de investigación Cultura, civilizaciones, diversidad, seguridad ciudadana y derechos (Изследователски проект „Култура, цивилизации, разнообразие, безопасност и права на гражданите“)
Години и град / място на прилагане	От 2011/2012, Валенсия и Кастилия – Ла Манча
Партньорски състав	<p>Ръководители на проекта: Факултет по география и история, Юридически факултет на Университета във Валенсия; Заместник-ректор по културата на Университет в Аликанте, група от Съюза на цивилизацията на Испанската федерация на общините и провинциите (FEMP);</p> <p>Партньори: социални групи;</p> <p>Съорганизатори: Институт по човешките права към Университета във Валенсия, Институт за местно развитие към Университета във Валенсия, Факултет по международно право към Университета във Валенсия, Институт по криминология към Университета във Валенсия, Факултет по човешка география на Университета във Валенсия, Заместник-ректор по културата на Университета в Аликанте, Юридически факултет към Университета в Кастилия – Ла Манча.</p>
Основни цели	<ul style="list-style-type: none"> - изследване на въпроси, свързани с историята на престъпленията от омраза, антидискриминационното законодателство, и развитието на полицейските институции; - обучение на силите за сигурност (включително въоръжените сили) и на студентите от Университета във Валенсия с цел да се повиши осведомеността за престъпленията от омраза; - откриване и усъвършенстване на работни инструменти за продиводействие на престъпленията от омраза, особено в областта на силите за осигуряване на обществена безопасност, въоръжените сили и частната охранителна дейност.
Дейности, целящи предотвратяване на и борба срещу расизма, дискриминацията и пр. (включително обучения)	<ul style="list-style-type: none"> - изследване в областта на мулти и интеркултурализма; - обучителни дейности в различни формати (обичайна продължителност 8-10 часа), насочени към членовете на местната полиция към общините в област Валенсия.
Професионалисти и общности/ сдружения, включени в НДП	Полиция, местни власти, правни, социални и административни институции, членове на социални организации на малцинства.

Роля на полицията в НДП	Участници в обучението и ръководещи обучението.
Основни резултати и продукти	Обучение на около 300 души (основно от местната полиция) в област Валенсия и област Кастилия – Ла Манча (Албасете).

Английски НДП

Но. 1 Обединено кралство	
Име на проект / дейност	Брадфордска стратегия за престъпленията от омраза
Години и град / място на прилагане	От 2017 до 2020 - Брадфорд, Уест Йоркшир, Обединено кралство
Партньорски състав	Ръководител на проекта: Брадфордски съюз за борба с престъпленията от омраза ; Партньори: Общински съвет Брадфорд и Полицейско управление на Уест Йоркшир .
Основни цели	- намаляване на престъпленията от омраза чрез редица действия, изброени в съгласувания годишен план за действие; - съгласувани стратегия и план за действие за всички участници, за да работят в партньорство.
Дейности, целящи предотвратяване на и борба срещу расизма, дискриминацията и пр. (включително обучения)	Създаване на Брадфордска стратегия за престъпленията от омраза, която представлява Харта за изкореняване на явлението, подписана от всички големи институции в Брадфорд, и отнасяща се до всички типове национално признати престъпления, основани на раса, вероизповедание, увреждания, сексуална ориентация, транссексуалност.
Професионалисти и общности/ сдружения, включени в НДП	Полицията, Съюзът на около 20 организации, които се ангажират да изкоренят омразата, различни НПО в региона.
Роля на полицията в НДП	Партньор в съгласуването на Брадфордска стратегия за престъпленията от омраза.
Основни резултати и продукти	- засилване на подкрепата за жертвите; - по-малко напрежение в общността (дори след значими събития като терористичните атаки в Лондон и Манчестър); - повече партньори работят заедно, като използват един съгласуван и записан план.

Но. 2 Обединено кралство	
Име на проект / дейност	Докладване на трети страни за престъпления от омраза
Години и град / място на прилагане	От 2016 - Брадфорд, Уест Йоркшир, Обединено кралство
Партньорски състав	Ръководител на проекта: Брадфордски съюз за борба с престъпленията от омраза (ВНСА); Партньори: Общински съвет Брадфорд и Полицейско управление на Уест Йоркшир ..

Основни цели	<ul style="list-style-type: none"> - да насърчи жертвите да докладват за престъпления от омраза в своята общност, ако не искат да посещават полицейско управление; - да спомогне за насочването и подкрепата за жертвите и да осигури местна персонализирана услуга, която полицейското управление не може да предложи, поради присъщата му заетост;
Дейности, целящи предотвратяване на и борба срещу расизма, дискриминацията и пр. (включително обучения)	<ul style="list-style-type: none"> - да популяризира услуга за докладването на престъпления от омраза, осигурена от сайта на ВНСА (щом се подаде съобщение, то се изпраща на два имейл адреса – единия на ВНСА, а другия на координаторите, работещи по престъпления от омраза в полицейското управление на Уест Йоркшир; - обсъждане и регистриране на случая в рамките на 24 часа при специализираните координатори, работещи по престъпления от омраза; - посещение на жертвата, за да ѝ се предложи помощ докато полицията започне разследването; - събиране на съществена по случая информация, която да бъде споделена с полицията в случай, че е пропусната някаква информация; - предлагане на специализирана подкрепа на жертвата, ако е необходимо, за да се справи с травмата; - ежегодно обучение (Пауърпойнт презентации, видеоклипове в Ютюб и интерактивни сесии) за персонала на Докладващия център с цел повишаване на осведомеността за престъпленията от омраза, промени в законодателството и споделяне на НДП.
Професионалисти и общности/ сдружения, включени в НДП	Полиция, служители на местната община и Брадфордския съюз за борба с престъпленията от омраза (ВНСА).
Роля на полицията в НДП	Партньор и понякога обучител.
Основни резултати и продукти	Докладващите центрове позволяват на гражданите да докладват на трети страни, различни от полицейските управления, за престъпления от омраза. Те са успели да осигурят подкрепа за жертвите на престъпления от омраза и да докладват за над 300 престъпления от омраза от април, 2016г. до март, 2017г.

№ 3 Обединено кралство	
Име на проект / дейност	Група за стратегическо управление
Години и град / място на прилагане	От 2010 - Брадфорд, Уест Йоркшир, Обединено кралство
Партньорски състав	Ръководител на проекта: Брадфордски съюз за борба с престъпленията от омраза (ВНСА); Партньори: Общински съвет Брадфорд и Полицейско управление на Уест Йоркшир ...
Основни цели	<ul style="list-style-type: none"> - работа в партньорство, осигуряване на лидерство, постоянно преразглеждане на стратегията и плана за действие през годината; - осигуряване на насоки по конкретни проблеми и съветване на различни групи старши служители в полицията и местната община; - изследване и събиране на данни от различни източници с цел установяване на състоянието на престъпността от омраза в региона.

Дейности, целящи предотвратяване на и борба срещу расизма, дискриминацията и пр. (включително обучения)	Съставяне на стратегия и постигане на споразумение за план за действие.
Професионалисти и общности/сдружения, включени в НДП	Членове на организации, работещи в областта на борбата с омразата, полиция, членове на Брадфорския съюз за борба с престъпленията от омраза.
Роля на полицията в НДП	Участници в ръководната група.
Основни резултати и продукти	Съставяне на координирана стратегия, план за действие, преразглеждане на плана и реагиране на случаи, които застрашават общността.

2.2. Анализ на НДП: сходства и разлики

Можем да анализираме сходствата, разликите и особеностите на НДП като започнем от информацията, съдържаща се в горните таблици.

Въпреки че всички НДП, както вече отбелязахме, са изпълнявани на местно ниво, някои са част от по-големи проекти, чрез които са финансирани. Например, българските НДП са финансирани по Норвежкия финансов механизъм, докато двете италиански НДП са дейности на италианските партньори, включени в ЕС проекти, включващи други ЕС страни. НДП №2 от Финландия и НДП №1 от Португалия са част от национални проекти, чието разработване и чиито резултати, обаче, могат да бъдат разгледани в светлината на местните градски контексти. Всички други гореспоменати НДП са разработени и изпълнени на местно ниво.

Таблица 2 – Обобщение на типовете контексти / финансиране на НДП

Европейски	НДП No. 1 България; НДП No. 1 и No. 2 Италия
Национални	НДП No. 1 Естония; НДП No. 2 Финландия; НДП No. 1 Португалия
Местни	НДП No. 1 Финландия; НДП No. 2 Португалия; НДП No. 1, No. 2 и No. 3 Испания; НДП No. 4 Испания; НДП No. 1, No. 2 и No. 3 Обединено кралство

Във всички НДП, с изключение на НДП №1 Естония, има сравнително широки партньорства. Повече от една трета от НДП включват партньорства с публични институции (министерство, общински съвет, регионални власти, публични социални услуги), а половината включват като партньори сдружения и НПО, работещи в областта на расизма и дискриминацията спрямо различни уязвими групи, малцинства и религиозни или етнически общности. (№2 Финландия, №2 Португалия). Само в НДП №1 Италия е включен като партньор профсъюз.

Таблица 3 – Обобщение на типовете партньори в НДП

Полиция	НДП No. 1 Естония; НДП No. 1 Финландия; НДП No. 1 и No. 2 Португалия; НДП No. 1, No. 2 и No. 3 Испания; НДП No. 1, No. 2 и No. 3 Обединено кралство
----------------	---

Национални или регионални институции	НДП No. 1 България; НДП No. 2 Финландия; НДП No. 2 Италия; НДП No. 1 Португалия
Общински администрации и социални услуги	НДП No. 1 и No. 2 Финландия; НДП No. 1 и No. 2 Италия; НДП No. 1, No. 2 и No. 3 Испания; НДП No. 1, No. 2 и No. 3 Обединено кралство
НПО / Сдружения	НДП No. 1 и No. 2 Финландия; НДП No. 1 и No. 2 Италия; НДП No. 1, No. 2 и No. 3 Обединено кралство
Религиозни сдружения/ Църкви	НДП No. 1 и No. 2 Финландия; НДП No. 2 Португалия
Университети	НДП No. 1 България; НДП No. 1 Италия
Профсъюзи	НДП No. 1 Италия

По отношение на целите, въпреки че всички проекти имат ясна главна цел да предотвратят и/или да се борят и да намаляват проявите на расизъм, ксенофобия, нетърпимост и престъпления от омраза, има определени разлики между набелязаните обекти и жертви на такива типове поведение. По-конкретно, НДП №1 България и №2 Италия се фокусират върху борбата срещу дискриминацията спрямо роми. НДП №1 Португалия и №1 Италия се фокусират върху борбата срещу расизма и дискриминацията спрямо имигранти, а НДП №2 Португалия се фокусира още по-тясно върху конкретна имигрантска общност, румънската. Само НДП №1 Италия е свързана с борбата срещу дискриминацията и престъпленията от омраза спрямо ЛГБТ хора. НДП №1 Естония и №2 Финландия са фокусирани също върху предотвратяването на речта на омразата. Проблеми, свързани с пола, не се адресират специално в анализираните НДП, но всички проекти са свързани с тях: можем да предположим, че вероятно в повечето случаи НДП работещи срещу дискриминацията и престъпленията от омраза срещу уязвими хора се занимават също и с жени, дори и ако това не е изрично заявено.

В повечето анализирани проекти борбата срещу всички тези типове поведение е възможна поради повишената осведоменост на полицията, местните хора и малцинствата или уязвимите общности. Целта на много проекти, следователно, е да се повиши осведомеността по въпроса какво представляват престъпленията от омраза и да изгражда или повишава доверието в полицията от страна на жертвите на расизъм и дискриминация. Това ще намали страха на жертвите на расистки престъпления и престъпления от омраза, когато е нужно да докладват за тези престъпления. Увеличаването на официалните оплаквания е конкретна цел на някои от анализираните НДП, по-специално НДП №1 и №3 Испания, НДП №2 Обединено кралство, които освен това предлагат на жертвите подкрепа през целия процес на подаване на оплакване и разследване.

Таблица 4 – Обобщение на основните цели на НДП

Предотвратяване, намаляване и борба срещу расизма / дискриминацията / престъпленията от омраза	НДП No. 1 България; НДП No. 1 Естония; НДП No. 1 и No. 2 Финландия; НДП No. 1 и No. 2 Италия; НДП No. 1 и No. 2 Португалия; НДП No. 1, No. 2, No. 3 и No. 4 Испания; НДП No. 1, No. 2 и No. 3 Обединено кралство
Предотвратяване, намаляване и борба срещу речта от омраза	НДП No. 1 Естония; НДП No. 2 Финландия; НДП No. 3 Испания
Предотвратяване, намаляване и борба срещу расизма / дискриминацията	НДП No. 1 Финландия; НДП No. 1 Италия; НДП No. 1 и No. 2 Португалия (No. 2 специален фокус върху румънската общност)

/ престъпленията от омраза спрямо имигрантски общности	
Предотвратяване, намаляване и борба срещу расизма / дискриминацията / престъпленията от омраза спрямо ромското население	НДП No. 1 България; НДП No. 2 Италия
Предотвратяване, намаляване и борба срещу расизма / дискриминацията / престъпленията от омраза спрямо ЛГБТ хора	НДП No. 1 Италия, НДП No. 1, No. 2 и No. 3 Обединено кралство
Подкрепа и подпомагане на докладването за случаи на расизъм и жертви на престъпления от омраза	НДП No. 1 и No. 2 Финландия, НДП No. 1 и No. 3 Испания; НДП No. 1 и No. 2 Обединено кралство
Изграждане или повишаване на доверието към полицията	НДП No. 1 Естония; НДП No. 1 и No. 2 Финландия; НДП No. 2 Италия; НДП No. 2 Португалия; НДП No. 2 Обединено кралство
Обучение	НДП No. 1 България; НДП No. 1 и No. 2 Финландия, НДП No. 1 Италия; НДП No. 1 Португалия; НДП No. 3 и No. 4 Испания
Създаване на протоколи, стратегии, планове за действие и събиране на данни	НДП No. 1 Португалия; НДП No. 1, No. 2 и No. 3 Обединено кралство (No. 3 особено събиране на данни и изследване)

Описаните особености са приложени чрез няколко типа дейности, които могат да бъдат обобщени в четири области: обучение, информационни и дискуссионни срещи, изработване на протоколи, изследвания.

Обучението е най-често срещаната дейност, въпреки че по отношение на нея не може да се открие еднотипност, тъй като всеки проект структурира обученията различно по отношение на целите, броя на часовете съдържанието, начина на обучение, броя на участниците. Например, НДП №1 Португалия предлага обучение, което се състои от 40 обучителни сесии и обучават около 1000 полицаи, докато НДП №2 Испания организира 3 модула с общо 120 часа и обучава 10-15 полицаи. НДП №1 Испания структурира обучението си по следния начин: 10 часа входящо обучение, 30 часа специализиран курс, 3 часа продължаващ курс, обучителен ден от 5 часа през всяко полугодие.

В някои случаи обучението се провежда под формата на лекции; в други случаи, се предлагат лаборатории и работилници, например в НДП №1 Италия, или дори под формата на дискусии, например в НДП №1 България и НДП №2 Италия.

Информационни дейности и дейности за повишаване на осведомеността, насочени към малцинства, етнически общности, населението като цяло и полицията са широко застъпени в гореописаните НДП. В анализираните проекти се организират различни информационни дейности като конференции (НДП №1 България), семинари и работилници (НДП №1 Финландия), срещи и лекции в училища или със студенти (НДП №1 Естония, НДП №1 и №2 Финландия, НДП №2 Португалия).

По-слабо застъпени са **изследователските дейности** (особено проучвания), каквито откриваме само в НДП №1 България, НДП №2 Финландия и НДП №4 Испания. Протоколи или

споразумения се откриват само в НДП от Обединеното кралство, в НДП №1 Португалия и НДП №2 Испания.

Във всички тези дейности са включени няколко **професионалисти**, едновременно в ролята на организатори / ръководители, а също и като ползватели на дейностите и услугите. В повече от половината от анализиранияте проекти участват експерти по въпроси на човешките права, расизма и дискриминацията или специалисти от НПО, работещи по тези въпроси. **Малцинствените етнически общности** и техните лидери или говорители имат ограничено участие в проектите. Пример за включени ромски общности откриваме в НДП №2 Италия, НДП №1 и №2, в НДП №4 Испания. В някои проекти са включени **представители на (местните) власти** (НДП №1 България; НДП №2 Италия; НДП №4 Испания и всички НДП от Обединеното кралство) и **социални работници** (НДП №1 Финландия, НДП №1 и №3 Испания).

Както може да се очаква, във всички НДП са включени полицаи, тъй като тяхното присъствие представлява основен критерий за селекция на НДП. В различните проекти, обаче, **полицията** не винаги играе една и съща **роля**. Всъщност, в 7 НДП (НДП №1 България, НДП №1 и №2 Италия, НДП №1 Португалия, НДП №1, №3 и №4 Испания) полицаите са бенефициенти на обученията. В други 6 проекта, обаче, (НДП №2 Финландия, НДП №1 Португалия, НДП №1 и №4 Испания, НДП №2 Обединено кралство) полицията играе ролята на учител. В НДП №1 Естония, НДП №1 Финландия и НДП № 1, 2, 3 Испания, полицията играе ролята на организатор и ръководител на дейностите за борба с расизма, дискриминацията и престъпленията от омраза; докато в НДП от Обединеното кралство полицията, която има добре установени системи за организация и управление, както и процедури да регистрира престъпления от омраза и осигурява подкрепа за жертвите и работи по престъпленията от омраза, играе също така и ролята на партньор по споразумение. Следователно, като цяло полицията в анализиранияте НДП играе активна роля, с изключение на НДП №1 България и НДП № 1 и 2 Италия, където е само в ролята на обучаем в обучения, предложени от другите партньори в представените проекти.

Различни са не само дейностите, проведени с цел предотвратяване на и борба срещу расизма, ксенофобията, нетърпимостта и престъпленията от омраза в рамките на различните анализирани контексти, но също така и **результатите и продуктите** от тези проекти и дейности. Анализът на НДП, събрани от партньорите по проекта показват ранообразни резултати.

Един от най-важните резултати със сигурност е насърчаването на дискусия и по-дълбоко разбиране на проблемите на расизма, дискриминацията, престъпленията от омраза спрямо различни уязвими групи или членове на малцинствени групи, насочени към последните, към местно и чуждестранно население и дори към полицията. В различни контексти това е повишило осведомеността на полицията по отношение на случаи на дискриминация и престъпления от омраза. Също така можем да предположим, че насърчаването на дискусия и организирането на срещи е изградило и повишило доверието в полицията от страна на малцинствата и жертвите на такива престъпления. Този аспект беше отбелязан в частност в НДП №1 Финландия, в двете италиански НДП, в НДП №2 Португалия, въпреки че вероятно съществува косвено и в други НДП, където са докладвани други по-осезаеми и конкретни резултати. Всъщност опитът на Естония показва повишаване на докладването на реч на омразата от веб потребителите, а опитът на Обединеното кралство показва, в резултат от други дейности, повишаване на конкретната подкрепа за жертвите на престъпления от

омраза. Също толкова конкретно е и създаването и използването на мрежа, установено от опита на НДП №1 Испания.

Някои от анализирания НДП също така водят до материални резултати като Насоки за мултикултурно набиране на доброволци в НПО (НДП No. 2 Финландия), наръчници за полицаи (НДП No. 1 България, НДП No. 1 и No. 2 Италия) и за специалисти от местната администрация (НДП No. 2 Италия).

Както вече отбелязахме, някои от представените НДП са финансирани от европейски и национални фондове, чрез конкретни покани, и вече са завършени и не е възможно да бъдат продължени и приложени по-нататък. Други проекти, обаче, са започнали току що. Следователно е трудно да се оцени реалното въздействие на техните дейности и доколко са успешни в предотвратяването и борбата срещу расизма, ксенофобията, нетърпимостта и престъпленията от омраза. Това се дължи и на липсата на постоянен мониторинг на дейностите и резултатите, получени от която и да е от НДП, с изключение на НДП №1 Обединено кралство „Брадфордска стратегия за престъпленията от омраза“.

3. Предотвратяване на и борба срещу расизма, ксенофобията, дискриминацията, прояви на нетърпимост и престъпления от омраза: нужди, инструменти и стратегии. Анализ на интервютата и фокус групите с ключови информатори.

За да разберем как работи полицията, в сътрудничество с други институции, за да предотвратява и да се бори с расизма, ксенофобията, дискриминацията, нетърпимостта и престъпленията от омраза, решихме да изследваме следните аспекти:

- комуникация с общността и наличието на мрежи;
- как полицията реагира и се справя с конфликти, породени от омраза;
- обучение;
- работа по случаи, в които жертвите са жени или ЛГБТ хора.

Също така счетохме, че е важно да се съберат предложения за подобряване и разработване на дейности и стратегии за предотвратяване на и борба срещу расизма и престъпленията от омраза.

Информацията и данните бяха събрани чрез квалитативни изследователски методи, интервюта и фокус групи с ключови информатори, служители на полицията, местни власти, членове на сдружения и НПО, работещи по теми, свързани с расизма, ксенофобията и пр.

Бяха изготвени примерни модели за две интервюта и две фокус групи (Анекси I, II, III, IV), по един за страните, които са идентифицирали НДП и по един за страните, които не са идентифицирали НДП на своите територии. Бяха проведени 34 интервюта и 3 фокус групи (България, Естония и Италия, с общо 16 участници). Италианските партньори проведоха по телефона и на живо 5 изследователски разговора, в които събраха полезни данни за изследването.

Общо 55 души участваха в този етап на проекта, включително полицаи, участници в НДП, експерти, местни власти, членове на общини или министерства, и пр.

Следващите страници ще бъдат посветени на анализа и сравнението на събраните данни, подчертаване на сходствата и разликите и нуждите на полицията, работеща в близост до обществото, и други институции или организации от неправителствения сектор в работата по проблеми на расизма и престъпленията от омраза в различни местни контексти.

3.1. Комуникация, работа в мрежи и включване на малцинствата и общността

В тази секция описваме наличните полицейски стратегии за комуникация и сътрудничество с други партньори: власти, НПО, етнически, религиозни и ЛГБТ общности и малцинства, с цел предотвратяване и борба с расизма, ксенофобията и други форми на нетърпимост, дискриминация и престъпления от омраза.

Като цяло, респондентите признават, че редовното участие във формализирани мрежи не е практика, използвана от всички полицаи, работещи в близост до обществото на териториите, които разглеждаме в анализа на НДП. Всъщност, единствените полицейски управления, включени във формални мрежи са английската полиция от Уест Йоркшир, испанската полиция в Лас Палмас, Мадрид (Звеното за управление на разнообразието), и Фуенлабрада, както и полицията в Хелзинки. Полицията на Уест Йоркшир е включена стратегически и оперативно в мрежа от групи, Независима консултативна група, състояща се от членове на местната общност. Въпреки че полицията в Уест Йоркшир има квартални полицейски екипи във всяка общност и те ежедневно работят формално и неформално, респондентите съобщават, че ангажирането на полицията с общността, дори в молитвени домове, чрез посещение на местни или етнически църкви, джамии и религиозни сдружения, е било по-голямо в миналото и сега е намаляло заради липса на ресурси.

В испанския контекст, полицията участваща в анализирания НДП, е включена във формални и неформални мрежи. Дейностите в мрежа се иницират основно с други общински служби, особено социални служби, с които работят по случаи на дискриминация, свързана с апорофобия¹⁴ и ксенофобия. Полицията във Фуенлабрада е създала местна Комисия за управление на разнообразието, която се среща редовно и се занимава не само с расови и етнически проблеми, но също и с проблеми, свързани с ЛГБТ, увреждания и пр. Тя също участва в Граждански комитет срещу омразата, както и в Местен план за действие срещу омразата, който включва други служители от общината. Полицията в Лас Палмас е част от мрежа, която включва различни сдружения – сдружения, работещи с проституиращи жени, Каритас, Лекари на света, както и с образователни институции за деца на имигранти, където те работят за повишаване на осведомеността. Общинската школа за обучение на полицаи в Мадрид ежегодно провежда специализирано обучение по управление на разнообразието, престъпления от омраза, случаи на дискриминация, във връзка със защитата на основните права.

Също така, Полицейското звено за превенция в Хелзинки (40 души, включващи 10 специализирани в работа в областите расизъм / мултикултурност / малцинства) използва

¹⁴ Страх от бедност и бедни хора.

формални и неформални методи, за да общува с различните групи хора. То е част от много мрежи, които включват също сдружения, институции и професионалисти, работещи по психиатрични проблеми, социални работници, млади хора, жертви на насилие, основано на пола. Освен това, Полицейското звено за превенция се среща почти ежедневно с общностите и малцинствата, особено етнически и религиозни, като посещава местата, където живеят или прекарват свободното си време хората от малцинствата, като джамии, търговски центрове, кафенета. По време на тези посещения, полицията попада на случаи на реч на омраза или престъпления от омраза. Работата на Звеното се оценява високо от интервюирани представители на НПО и социални работници, които съобщават, че има „дълга традиция на сътрудничество с полицията, работеща в близост до обществото“ и признават усилията на полицията да създаде „добри мрежи с НПО, имигрантски НПО и различни религиозни общности“, да обсъжда и обменя информация.

В други контексти, обаче, полицията не участва във формални и постоянни мрежи. Полицията за обществена безопасност в Лисабон, обаче, е в близък контакт със Социалните комитети на общността, и когато е включена в конкретни проекти, участва понякога в мрежови срещи, провеждащи се ад хок, както се е случвало в анализирания НДП „Juntos por Todos“ („Всички заедно“).

Където няма формализирани мрежи е възможно общуването със сдружения, общности и малцинства да се осъществява лично от отделни полицаи, както се прави в местните полицейски управления на Милано и Болоня. В Милано, например, през 90те в някои квартали са съществували Квартални звена за защита, включващи местната полиция, квартални сдружения, социални работници, сътрудничащи си с други полицейски сили (Държавната полиция и Карабинерите). В двата италиански града има общински и квартални дискуссионни форуми, свързани с дискриминацията, в които участват местните власти, но не и местната полиция. Вероятно това се случва заради особеностите на местната италианска полиция, която представлява „административна полицейска част“, с мандат за управление на градската безопасност (пътища, пазари и др.), а не военна част, каквито са Държавната полиция или Карабинерите, отговарящи за работа по престъпленията.

Всъщност, на национално ниво, по проблема за предотвратяването на и борбата с расизма, дискриминацията и престъпленията от омраза работи Обсерватория на обединените полицейски сили за защита от дискриминация, Oscad¹⁵, която е установила партньорство с UNAR, Национален отдел за насърчаване на равенството и премахване на дискриминацията, основана на расов и етнически произход. Това партньорство се занимава по-специално с темите за расизма и за речта на омразата. На основата на този опит, респондентите твърдят, че би било полезно, също така и на местно ниво, да се създадат протоколи за споделяне на знания между институциите, работещи в региона.

Като цяло, всички респонденти говорят за нуждата и важността от създаване на местни мрежи, в които да бъде включена полицията, работеща в близост до обществото.

Българските респонденти, например, твърдят че „общуването между полицията и различните общности е добра“, и вярват, че е важно да има постоянна комуникация и срещи между полицията и другите работещи по проблемите на расизма, други форми на нетърпимост и

¹⁵ [Inter-force Observatory for Security Against Discriminatory Acts.](#)

престъпленията от омраза. Те смятат, че съвместната работа позволява „взаимно споделяне на проблемите“, което позволява „да се срещнат различни гледни точки“. На местно ниво българската полиция контактува със сдружения и НПО, обединени в Алианс за защита от насилие основано на пола, младежката секция на Българския червен кръст. Полицията също така контактува с някои конкретни общности, например ромските, и посочват, че е нужна по-добра комуникация, подпомогната от лични контакти с общността и нейните лидери. Тази комуникационна стратегия би довела до повишаване на доверието в полицията.

Естонските и латвийските респонденти считат, че е важно да има по-близки контакти с повече сдружения, конкретни общности и малцинства, които да спомогнат за създаването на чувство за сигурност в общността. В момента естонската полиция изглежда да има близки контакти, макар и не формализирани, с нестопански сдружения на хора, които са получили международна закрила, докато латвийската полиция има контакти със служба за подкрепа на жертвите на трафик на хора, легални имигранти, лица с бежански и хуманитарен статут, както и с пробационната служба.

Полицията в близост до обществото в държавите с НДП има различни начини за насърчаване, участие и провеждане на дейности в общността. Най-често използваните стратегии за създаване на връзки с общностите са срещи, организирани от други по конкретни теми – законодателство, функциониране на властите – най-често в училища. Полицията организира срещи за да представи своите дейности и да създаде климат на доверие. Тази стратегия се прилага от финландската полиция (макар и да е по-слабо разпространена в днешно време), лисабонската полиция и българската полиция, които организират срещи в училища и спортни клубове, особено с млади хора или малцинствата, живеещи в квартали със сериозни проблеми. Срещите организирани от финландската полиция целят да ангажират общностите и сдруженията в дебати по местни проблеми с цел да се намери общо решение. Интервюираните по проекта членове на финландски сдружения считат, че е важно полицията да присъства и да бъде ясно видима на някои събития, като Прайда или Фестивала на световното село (World Village Festival).

За португалската полиция, общуването с конкретни общности се провежда изключително чрез комитетите на социалните общности и най-вече чрез общностните лидери; тези контакти се осъществяват от полицаите в общността.

Испанската полиция във Фуенлабрада участва активно в инициативи, на които е поканена, организирани от общността, например празнуването на Международния ден срещу расизма.

Полицията на Уест Йоркшир е ангажирана по-формално: тя участва в събитието „Стратегия срещу престъпленията от омраза“ (Hate crime strategy) и ежегодната национална седмица, посветена на осведомеността за престъпленията от омраза (National Hate Crime Awareness Week) (през октомври). Полицията е включена в Независимата консултативна полицейска група (Police Independent Advisory Group) и в Панелите за наблюдение на престъпленията от омраза (Hate Crime Scrutiny Panels), а освен това има и ежедневна ангажираност в местни инициативи с местните общности. Участието в тези мрежи прави полицията силно видима в общността. Освен това, полицията в Западен Йоркшир е част от срещата „Reassurance and Engagement“ („Увереност и ангажираност“), където ключови партньори участват в обсъждания на местно ниво на расизма и престъпленията от омраза.

Друга стратегия за сътрудничество е да се даде възможност на общностите или сдруженията да подкрепят жертвите на инциденти от омраза, по време на подаването на жалбата. По подобен начин Полицейското звено за превенция в Хелзинки е създадо услуга „подпомагане при подаване на жалба“, която служителите от звеното предлагат ад хок при необходимост: жертвата може да бъде подкрепена от член на общността или от сдружение, заедно със самата полиция.

Друг начин за ангажиране и сътрудничество с общностите е наскоро стартираната инициатива в Милано, където полицаите работещи в квартали голям брой чуждестранно население си сътрудничат с езикови и културни медиатори. Първоначалната идея е била тези медиатори да са от чуждестранните общности, но в момента са студенти, които владеят езика на съответните малцинства.

На места, където липсват или не са добре развити работата в мрежи и комуникацията с общности и малцинства, създаването на мрежи и комуникацията се считат за особено важни. Например, българският ключов информатор по проекта счита, че сътрудничеството може да бъде осъществено чрез партньорство между представители на малцинствата и институциите или като се канят представители на общностите да обяснят проблемите на своите общности на полицията, например по време на обучителни сесии за полицаи. Естонските ключови информатори считат, че въпреки че полицията вече участва в някои кръгли маси, например по темата за престъпления, свързани с деца, би било добре да се организират информационни дни за различни малцинствени групи за работа по техни проблеми. В тези информационни дни полицаите биха могли да отговарят на въпроси и да предоставят информация. Могат да се организират и кръгли маси с малцинства и нестопански сдружения, фокусирани върху правата на човека и/или правата на малцинствата, за да се работи в сътрудничество по общата цел.

Като цяло не се провежда мониторинг на контактите и комуникационните дейности с общността, проведени от полицията. Само испанската, английската и португалската полиция протоколират и запазват архив, а само португалската полиция ги споделя с партньорите и резултатите от основните дейности се публикуват в социалните мрежи като Фейсбук и се представят на медиите.

Като наблюдаваме специалистите, които отговарят за контактите, взаимодействието и комуникацията с населението, общностите и конкретни малцинства (етнически, религиозни, ЛГБТ и др.), забелязваме определени тенденции. Там, където съществуват специализирани звена, като това в Мадрид (Испания), или всички полицаи от звената са ангажирани в комуникационни дейност или пък комуникацията е възложена на конкретни агенти. Например, полицията във Фуенлабрада е определила трима специализирани полицаи, които са базирани в общността, докато в Мадрид има 5 души - 1 командир, 1 сержант, 1 заместник командир, 2 ефрейтори (от общо 15), които работят в директен контакт с общностите. В случая с Финландия, където всички агенти от звеното изпълняват работа, която включва контакти с общността, представител на интервюирано НПО твърди, че въпреки че всички агенти могат имат контакт с общностите, е важно да има конкретни служители, към които общностите да могат да се обръщат и на които да имат повече доверие.

Там, където няма специални звена, които работят по проблема с управлението на разнообразието или прояви на расизъм, дискриминация и пр., могат да бъдат определени

конкретни роли с отговорности по предотвратяването на престъпления и работа в общността. В лисабонската полиция тази задача е поета от супервайзъра или координатора на полицаите, работещи в близост до обществото и той отговаря за установяването на контакти със социалната комисия за да организира общи дейности. В полицията на Уест Йоркшир тази задача е поета от двама полицаи и един сержант (но като цяло кварталните полицейски екипи и екипите за безопасност в общността са ангажирани с взаимодействие с малцинствени общности). В италианската местна полиция, а също и в българската, естонската и латвийската няма конкретни полицаи, които са натоварени да контактуват с общностите и малцинствата.

3.2. Разрешаване на конфликти: стратегии и инструменти

Въпреки че не всички интервюирани ключови информатори считат че или знаят дали в техните градове и квартали има прояви на расизъм, дискриминация, нетърпимост, престъпления от омраза срещу имигранти, етнически и културни общности, ЛГБТ хора, всички знаят или имат чувството, че такива случаи са се увеличили, особено по отношение на мюсюлмани и ЛГБТ хора.

Като цяло се е засилило усещането, че случаи на расизъм, дискриминация и дори престъпления, включващи насилие се увеличават. Осведомеността за такива случаи, особено от членове на сдружения и общности, обаче, не е свързана с броя на престъпления от омраза, докладвани на полицията. Всъщност част от случаите не биват докладвани по няколко причини: „Страх от репресии от страна на извършителите; страх от и недоверие към персонала на правоприлагащите органи; убеждението, че виктимизирането няма да бъде взето насериозно/страх от по-нататъшно виктимизиране в резултат на определени политики; страх от вторично виктимизиране; случаите не се класифицират като престъпления от омраза, поради недостатъчно доказателства за мотивацията; не се разследва контекста на случая” (International Centre for the Prevention of Crime, 2002, p. 7)¹⁶.

За наличието на престъпления от омраза често се научава от доклади на национални и международни сдружения, изследователски и застъпнически институти, както подчертава българският ключов информатор. Този информатор съобщава, че много от случаите стават известни от изследване на тема „Обществени нагласи спрямо речта на омразата в България”, проведено от Институт „Отворено общество” или от доклада, публикуван от Амнести Интернешънъл през 2015¹⁷.

Относно увеличаването на проявите на расова омраза/омраза спрямо малцинствата и трудността да бъдат идентифицирани и да се води борба с тях, някои ключови информатори, особено български и италиански, твърдят, че голяма отговорност носят и националните и

¹⁶ [International Centre for the Prevention of Crime, Assisting cities and countries to reduce delinquency, violence, and insecurity, 2002, Preventing Hate Crimes: International Strategies and Practice.](#)

¹⁷ Във всяка страна има изготвени от НПО, независими изследователски институти, фондации, национални и европейски агенции доклади за проблеми, свързани с дискриминацията, прояви на расизъм, ксенофобия, хомофобия, форми на нетърпимост, престъпления от омраза и реч на омразата. Примери за такива доклади са докладът за недискриминация „The Country Report - Non-Discrimination”, под редакцията на Европейската комисия, както и докладите, редактирани от Европейската мрежа против расизма (ENAR) и Фондация Отворено Общество.

местни политики за социална кохезия, интеграция, както и имиграционните политики, които подкрепят създаването на „гетоизирани райони“ с голям дял социално уязвимо население, а тази ситуация спомага за етнически конфликти, например срещу ромските селища.

Някои от българските и естонските информатори подчертават, че неравномерната осведоменост за расизма, дискриминацията, ксенофобията, престъпленията от омраза и неспособността да се дадат точни дефиниции¹⁸, от страна на полицията, общностите, малцинствата и обществото като цяло, както и липсата на категоризиране и класифициране на тези явления, са едни от главните проблеми, пред които трябва да се изправят местната полиция и обществото. Още ключови информатори, полицаи и членове на НПО и сдружения съобщават, че липсата на познания за тези явления и престъпления може да се свърже с предразсъдъци и стереотипи, които някои полицаи, макар и несъзнателно имат спрямо някои категории хора. По тази причина, един от инструментите, идентифицирани като важни за разрешаването на конфликти от омраза е доброто познаване на проблема от полицията – познания, които могат да бъдат придобити чрез обучение (вж. следващия абзац); друг важен инструмент е добрата мрежа (предишният абзац), включваща власти и НПО, към които полицията може да се обърне за подкрепа.

Освен комуникацията и обученията, полицията предлага и други начини да се работи по проблемите на дискриминацията, нетърпимостта и проявите на омраза/престъпленията от омраза. Като цяло, полицията използва правните процедури и инструменти, налични за преследване на престъпления. В Италия, например, се използват Наказателният кодекс и Наказателният процесуален кодекс, които дефинират престъпленията и наказанията, свързани с тях, както и [Европейският кодекс за полицейска етика](#).

Според някои ключови информатори в други страни, полицията е по-активна в предотвратяването отколкото в оперативни действия или кодифицирани процедури срещу престъпленията от омраза. Според финландския ключов информатор, макар че полицията има стратегия да предразполага жертвите на престъпления от омраза, което им помага да се чувстват сигурни и да дават показания, тя работи повече по предотвратяването на дискриминацията, конфликтите от омраза и насилствения екстремизъм, като се опитва да активизира общностите да се включат в тази борба и разпространява идеята, че „полицията служи еднакво на всички“. Освен това, Звеното за превенция пази вътрешен архив за всеки случай. Полицейското звено за превенция в Хелзинки счита, че всички тези инструменти – кодифицираните процедури, вътрешният архив за престъпленията, превантивните дейности чрез ангажиране на общностите – са полезни в борбата срещу расизма и престъпленията от омраза, особено когато се използват едновременно.

Общинската полиция в Мадрид и Фуенлабрада, чрез Звеното за управление на разнообразието, работи срещу престъпленията от омраза като регистрира и разследва тези престъпления и други прояви на нетърпимост (особено реч на омразата онлайн, по-малко сериозни физически заплахи, други заплахи), и също така организира осведомителни и овластяващи срещи със сдружения. Полицията във Фуенлабрада има стратегии, инструменти и оперативни протоколи за работа по престъпления от омраза/прояви на омраза и за

¹⁸ Този аспект също се разглежда в нашето изследване, в което интервюираните ключови информатори са дали няколко дефиниции на термините „расизъм“, „ксенофобия“, „дискриминация“, „престъпления от омраза“, често придружени от описание на разяснителни истински случаи. Много от тях, обаче, са съобщили официалните дефиниции от директивите на ЕС.

подкрепа на жертвите, не само по време на процеса на разследване, но също и в последващ период за да провери дали проблемът е преодолян или се повтаря. Мадридската полиция предлага помощ и специализирана консултация за жертвите, дори и ако не подадат официално жалби, а ако е необходимо, жертвите са пренасочват към общински услуги или към социални услуги или услуги на НПО и сдружения, за да се обърне внимание на психическото им състояние. Освен това, мадридското Звено за управление на разнообразието изготвя статистически доклад за инцидентите в Мадрид, като включва и тези, за които не е докладвано официално, с цел да е наясно с актуалните данни за случващото се в града и да може да изготвя карти на риска и да предотвратява такъв тип криминални прояви.

Полицията в Уест Йоркшир има важен пакет от процедури и формални политики за работа с престъпления от омраза. Прецедурите са включени в оперативен наръчник. Полицията трябва да реагира на престъпленията от омраза в рамките на 24 часа. Също така трябва да определи координатор, който да организира разследването, да инспектира развитието на случая и да дава оперативни насоки.

В нито една полицейска служба, включена в проекта, с изключение на полицията в Уест Йоркшир, няма специализирани инструменти или процедури за случаите, в които жертвата е жена или ЛГБТ.

Когато работят с жертви на дискриминация и престъпления от омраза, много полицейски служби използват медиаторски услуги, често осигурявани от НПО или работят в тясна връзка с общински служби, особено социалните служби. Медиаторски услуги от НПО, например, ползва Полицейското звено за превенция в Хелзинки, в случаи в които хората може да са жертви на престъпления от омраза дори в своите собствени общности, например ЛГБТ мигранти. Естонската полиция работи в сътрудничество с Центъра за човешки права. В София полицията си сътрудничи с Фондация „П.У.Л.С.“, която има 24 часова гореща линия за жертви на насилие, където жена може да използва кодирана дума/израз и след обаждането, организацията я свързва с полицията. Полицията в Мадрид има Звено за съжителство и предотвратяване с няколко агенти-медиатори (с минимум 100 часа специално обучение по медиация на конфликти), докато полицията във Фуенлабрада използва Общинската служба за помощ при работата с жертви на прояви на омраза. В случаите, в които жертвата е непълнолетно лице или жена (често жертва на домашно насилие), италианската местна полиция работи в сътрудничество с общинските социални служби.

Възстановителното правосъдие е инструмент, който се използва от полицията в Уест Йоркшир, когато двете страни (жертва и насилник) са съгласни да съдействат, а също и от португалската полиция, но само след като е направен опит за медиация чрез местния лидер на общността, към която принадлежи жертвата.

Полицията в Уест Йоркшир използва и сътрудничеството си с Брадфордски съюз за борба с престъпленията от омраза (ВНСА) за да идентифицира и работи по престъпления от омраза, като по този начин предлага инструмент за докладване на трети страни. Това се счита за полезно от италианския ключов информатор, който смята, че това е начин за преодоляване на недоверието към полицията и страха от вторично виктимизиране¹⁹, а следователно и страха да се дават показания.

¹⁹ Вторично виктимизиране се случва, когато жертвите биват обвинявани, към тях се отнасят скептично или с неподходящ език, напр. от страна на полицаи или медицински персонал.

Като цяло, дори и ако няма стратегии и консолидирани инструменти като конкретни протоколи, интервюираните смятат, че е необходимо да има емпатичен подход от страна на полицията към жертвите на расизъм, дискриминация и престъпления от омраза. Начинът, по който се работи с жертвата, обаче, в голяма степен зависи от чувствителността и обучението на конкретните полицаи, отбелязват ключови информатори от Финландия, България и Италия, както и полицаи.

Предвид несистематичността на много от анализиранияте интервенции, респондентите считат за важно стратегиите и инструментите, дефинирани като НДП да бъдат споделяни с други полицаи, работещи в близост до обществото. Изглежда, че споделянето на практики е недостатъчно и ограничено до няколко страни. Всъщност, португалската полиция споделя използваните в индивидуални случаи практики в рамките на звеното и със служителите на високи позиции в другите звена, така че те да могат да ги споделят със своите агенти.

Английската полиция споделя НДП с партньорите си в региона. Всъщност полицията в Уест Йоркшир е създала партньорство, наречено Работна група за докладване на престъпления от омраза за да споделя добри практики. Добрите практики, прилагани от полицията във Фуенлабрада и Мадрид се споделят с национални и международни мрежи, например [EFUS](#) – Европейски форум за градска безопасност.

От анализа на интервютата и фокус групите не изглежда местната полиция да прилага специални инструменти и стратегии за предотвратяване, управление и борба с нарушенията, свързани с омраза, както и да споделя НДП, с изключение на полицията във Финландия, Испания и Англия.

Ключовите информатори от всички страни, обаче, подчертават важността на споделянето на НДП и на участието на местната полиция в дейности по предотвратяване и борба срещу расизма, дискриминацията и други форми на нетърпимост или престъпления от омраза, тъй като „полицията би могла да бъде връзката между малцинствените групи и другите“ (български ключов информатор) и „представява властта и правоприлагането, а посланията на полицията се възприемат като много важни“ (естонски ключов информатор), а също така включването на полицията в дейности по предотвратяването и борбата срещу расизма може да „гарантира реда в обществото като цяло“ (латвийски ключов информатор).

3.3. Обучение

Темата за обучението вече беше засегната на предишните страници. Всъщност, много от ключовите информатори споменават обучението като инструмент за създаване на осведоменост за човешките права, расизма и престъпленията от омраза у полицията, а също и сред други институции. Както видяхме в глава 2, обучението е една от дейностите, които е била най-промотирана в анализиранияте НДП. Всъщност от 15 представени НДП, 11 са включвали обучение.

В такъв случай, не е изненадващо, че всички интервюирани вярват, че обучаването на полицията по темата за човешките права или как да работи с конфликти/престъпления от омраза е важна дейност, особено ако е продължителна, както казват испанските и италианските ключови информатори. Един от британските информатори твърди, че е важно

полицията да продължава с обученията, особено с културно образование и по темите за човешките права, законодателството, добрите практики и всички други аспекти на познанието, разпространявано в общността.

Всички тези твърдения обобщават преобладаващия сред интервюираните начин на мислене за обученията. Според един финландски ключов информатор, обаче, обучението не бива да бъде под формата на лекции, а диалогично, което предлага възможности за размисъл и рефлексия, и трябва да бъде насочено към всички полицаи. Един от българските ключови информатори твърди, че доброто обучение трябва да бъде практически ориентирано – разрешаване на истински случаи, сравняване на различни решения, както и вземане на решения от страна на участниците. За разлика от финландския ключов информатор, български ключов информатор счита, че обучението трябва да се провежда с определени полицаи на конкретни теми, тъй като общото обучение за голям брой полицаи не е толкова ефективно. За друг български ключов информатор е важно в обученията да се ангажират и представители на „дискриминираните общности“ (напр. имигранти, роми, ЛГБТ и др.). Това би помогнало на полицаите да разберат културните особености на различните групи и да идентифицират проблемите, пред които се изправят. От друга страна, някои от естонските и италианските ключови информатори смятат, че основното обучение трябва да се прави за всички полицаи, а специализираното да се предлага на агенти, които реално работят в кварталите или в отдели, свързани с расизъм, дискриминация и престъпления от омраза. Друг ключов информатор от Естония счита, че би било добре да се проведе по-задълбочено обучение на малка група, както и в някои региони или с конкретни местни власти, където има опасност от повече такива прояви, например там, където има по-голям брой чужденци.

Обучението се възприема и като възможност полицаите да осъзнаят своите стереотипи и предразсъдъци, както изглежда се е случило в обучението, предложено по проекта „Заедно“, според ключов информатор, който е ръководил това обучение за местната полиция в Милано. На същото мнение е и българският ключов информатор, който твърди, че обучението по темите за дискриминация, расизъм, ксенофобия и престъпления от омраза се възприема като важно и необходимо, тъй като полицията трябва да бъде наясно с предизвикателствата, стереотипите, човешките права и задължения, за да може да реагира професионално и да предложи адекватна информация на гражданите.

Липсва единодушие по въпроса как да се организират обученията. За някои, обучението трябва да бъде продължително и да се предлага от полицията (напр. от полицейска школа) и да включва външни експерти-обучители, напр. от НПО. За други, обучението по човешки права, расизъм и пр. трябва да бъде допълнително обучение към основното обучение, както е в случая с португалския проект „Всички заедно“. Няма съгласие и по въпроса за броя часове. За един български ключов информатор продължителността на обучението трябва да бъде между 3 и 5 дни, в зависимост от темата на обучението.

Ако мненията за оптималното обучение са различни, то това разнообразие от методи, продължителности и обсъждани теми, може да се забележи и в обучителните дейности в рамките на анализиранияте НДП. Обучението, в което е участвал информатор от полицейското управление на Хелзинки е било вътрешно обучение, чиито теми са били фокусирани върху религия и обучение по Ислям. Обучението на полицията в Уест Йоркшир също е било вътрешен обучителен курс, проведен за служители от всички рангове на полицията (инспектор, сержант и полицаи), на живо или електронно, по въпросите на човешките права,

разнообразието в общността, включително и работилници, разглеждащи различни ситуации. Освен основното обучение, португалската полиция преминава и през едноседмично обучение за работа в общността, както и еднодневно обучение по проекта „Всички заедно“.

Различно е обучението на полицаи в България, където Комисията за защита от дискриминацията е провела обучение на служители на полицията по въпросите на престъпленията от омраза, расизма и ксенофобията с цел да повиши осведомеността и компетентностите за работа в мултикултурна среда, работа с етнически малцинства и разпознаване на дискриминацията. Наскоро такива курсове са проведени и в Академията на МВР.

На местно ниво, във всяко полицейско управление има инициатива, наречена „Учебна година без откъсване от работа“, в рамките на която могат да се канят външни лектори или колеги, за да споделят опит по темата за дискриминацията и престъпленията от омраза.

Освен различния обучителен опит в различните национални контексти, забелязваме, че дори в самите държави, предложеното обучение се различава в различните местни контексти. В Испания, например, където обучението на местната полиция се ръководи от общините, откриваме, че Звеното за управление на Фуенлабрада участва в специализирано 70 часово обучение, а общинската полиция участва и в други специализирани курсове на тема ромското население и престъпленията от омраза. Освен това, полицията във Фуенлабрада ежегодно организира около 10 специализирани обучения, с продължителност между 4 и 20 часа всяко. Полицията в Мадрид, чрез курсове на общинската полицейска академия е осигурила обучение на повече от 2500 полицаи по темата за престъпленията от омраза и случаите на дискриминация и полицейското управление на разнообразието. В полицията в Лас Палмас, 25 агенти са участвали в 25 часово обучение по темата за престъпленията от омраза.

Италианският опит показва следното: обученията в рамките на НДП с общинската полиция в Милано са се провели 2 срещи в един ден и са обхванали над 80 души. Обучението е включвало лекции, но също така и дискусии и разрешаване на казуси. През годините местната полиция в Болоня се е обучавала по теми за виктимизиране, основано на пола, мултикултурализъм, права на ЛГБТ хората²⁰, в рамките на проекта „RomaMatrix“ се е обучавала под формата на дискуссионни срещи по проблемите на предразсъдъците и дискриминацията спрямо ромското население, а роми са участвали лично в обучението. Полудневното обучение е обхванало около дванайсет души. Обучение по дискриминация и престъпления от омраза срещу ромското население е било предложено в рамките на обучение за българската полиция, организирано от Академията на МВР, която е поканила представители на ромската общност като лектори и слушатели.

Като цяло, обучението се оценява положително, тъй като, както посочва един от италианските респонденти, то помага да се изучават непознати аспекти, да се придобие повече информация

²⁰ За обучение е бил използван Инструментариумът за обучение на полицаи за работа с престъпления, основани на ЛГБТИ-фобия: [Toolkit for training Police officers on tackling LGBTI-phobic crime](#). Обучението разглежда въпросите на транссексуалността и жертвите на конкретни или генерични престъпления от омраза, но в случаи, в които хората предпочитат да не декларират своята ориентация. Предлагат се два курса, в които се обучават 20 агенти и 20 инспектори.

и следователно да се постигне по-добра подготвеност за справяне със ситуации, в които жертвите са представители на малцинствата или уязвими групи.

3.4. Работа по престъпления от омраза, основани на пола и/или насочени към ЛГБТ

Напоследък се обръща особено внимание на проблемите, свързани с пола и ЛГБТ хората, в резултат на нарастващия брой случаи на дискриминация и насилие спрямо жени и ЛГБТ хора.

Въпреки нарастващото внимание, анализът на интервютата и фокус групите показва, че въпросите, свързани с пола и ЛГБТ, макар и да се вземат предвид от полицията, работеща в близост до обществото, не са специални теми, свързани с намеса на полицията. В Полицейското звено за превенция в Хелзинки, например, жените са една от целевите групи на звеното. В полицията в Уест Йоркшир, проблемите на пола се вземат предвид предимно като се свързват със ситуацията на жените в някои религиозни общности, особено във връзка с убийства на честта и насилствени бракове, които, обаче, в Обединеното кралство се третираат като домашно насилие и съответно защита от него.

Само испанската полиция има оперативна дефиниция за темата за пола, като полът се разглежда като „косвено условие за дискриминация“, а мизогинията се счита за основна причина за дискриминация и нетърпимост.

В ежедневната работа, обаче, в някои местни контексти, като италианския, английския и португалския, полицията се опитва да работи с жените жертви като използва, където е възможно, жени полицаи, в периода на незабавна помощ или подаване на жалба, с цел да помогнат на жертвата да се чувства по-удобно.

Не открихме специални методи на интервенция в полицейската работа в близост до обществото в случаите, в които жертвите са жени или ЛГБТ, с изключение на полицията във Фуенлабрада, които имат протокол за процедури за интервенция в случаи, в които жертвите на дискриминация и престъпления от омраза са жени. В Мадрид имат Звено за подкрепа и защита на жените, непълнолетните и възрастните хора, което работи в координация със Звеното за управление на разнообразието. В Уест Йоркшир полицията и Брадфордският съюз за борба с престъпленията от омраза идентифицират, поддържат архив и разследват престъпления от омраза спрямо ЛГБТ като един от основните видове омраза.

В някои случаи полицията е приложила стратегии или е предложила действия за насърчаването на комуникацията с тези жертви. Финландската полиция, например, организира срещи с жени имигранти, особено забулени, по време на които Полицейското звено за превенция съветва жените как да докладват за престъпления и как да подобрят собствената си безопасност. Темата за комуникацията се разглежда и през използването на езика. Този аспект се взема предвид от португалската полиция, която се придържа към говорене на официален език и избягване на думи, които биха могли да бъдат обидни, както и от испанската полиция, която има наръчник за използване на несексистки език в местната полиция.

3.5. Предложения за подобряване и развиване на дейности и стратегии за предотвратяване на и борба срещу расизма и престъпленията от омраза

Местните полицейски управления, върху които се фокусирахме не само са участвали в проекти, считани за НДП, но са били включени в или са промотирали други проекти и дейности, които са от полза в предотвратяването и борбата срещу расизма, престъпленията от омраза и пр.

В някои случаи това са били комуникационни и информативни дейности, като участието на полицията в Уест Йоркшир в седмицата, посветена на престъпленията от омраза. В други случаи са събирани данни или са изготвяни ад хок материали. Например, Звеното за управление на разнообразието в Мадрид се е ангажирало да създаде наръчник за уязвимите групи, да събира данни за прояви на дискриминация, да адаптира формуляри и т.н., когато жертвите принадлежат към уязвими и малцинствени групи. Същото се върши и от полицията в Обединеното кралство.

Освен това, агент на общинската полиция в Болоня в миналото е участвал в изготвянето на наръчници по мултикултурализъм и дискриминация за местната полиция.

Полицията в Хелзники си сътрудничи с квартален център за медиация и участва в ежеседмична група за ЛГБТ бежанци и търсеци закрила във Финландия; това е само една от многото групи, с които се среща ежеседмично или ежемесечно. Тази група просто се е случило да бъде в графика за седмицата. Звеното работи повече или по-малко редовно с около 50 организации. Освен това, има полицейски интернет екип, който се занимава с реч на омразата онлайн – това е съвсем отделно от Звеното за превенция, въпреки че звеното за превенция и интернет екипът взаимодействат. Друг пример за съвместна работа е между СДВР и "Национална система 112" МВР е възможността в някои столични РПУ подадените сигнали към тел. 112 да бъдат виждани по същото време от дежурния полицай в района на сигнала.

Като цяло, изглежда че всички тези проекти и дейности имат положителен ефект, както съобщават и повечето респонденти. По-конкретно, тези проекти са дали възможност на публичната администрация да се фокусира и да се ангажира с борбата срещу расизма и ксенофобията (испански ключов информатор), спомогнали са за увеличаването на докладваните случаи на престъпления от омраза, полицейските арести и съдебните присъди (английски ключов информатор), създали са по-добра представа как да се работи с такива случаи (португалски ключов информатор). Освен това, в някои случаи участието в проекти и дейности е повишило доверието в полицията (финландски ключов информатор). Друг силна страна е създаването на близки партньорства с организации и сдружения, каквото съществува между полицията в Уест Йоркшир и Брадфордски съюз за борба с престъпленията от омраза (ВНСА).

Интервюираните, обаче, съобщават и за слабости. За много от тях, една от най-големите слабости е липсата на ресурси – и човешки ресурси в съответния регион, и финансови, както съобщават информаторите от Финландия, Испания, Обединено кралство, Италия и Португалия. Според много от интервюираните, липсата на икономически ресурси води до прекомерно съкращаване на продължителността на някои проекти.

Други идентифицирани слабости са трудното взаимодействие с други власти и ангажирането им с темата за расизма и пр. (испански ключов информатор), както и трудността да се вълечат религиозните групи в проекти (британски ключов информатор). Можем да споменем като слабост, макар и да не е посочвана от респондентите, почти пълната липса на дейности за мониторинг и оценяване на анализиранияте проекти – напр. формална оценка за проведеното

обучение или за въздействието на дейностите върху региона. Някои конкретни полицейски звена, обаче, като Полицейското звено за превенция в Хелзинки и Звената за управление на разнообразието в Мадрид и Фуенлабрада в Испания, имат вътрешни системи за мониторинг на дейности и интервенции с цел да оценяват ефективността на работата. Полицията в Уест Йоркшир провежда мониторинг на работата и разполага с процедури за оценяване. Една от тях е Комисията за наблюдение на престъпленията от омраза, в която се канят членове на местната общност и други партньори за да изследват как полицията провежда разследванията и води отчетността на престъпленията от омраза и други, свързани с омраза инциденти. Според португалски ключов информатор, португалската полиция има годишна система за оценяване, към която екипите работещи в близост до обществото трябва да се отчитат, за да се оцени дали са достигнати целите.

Вземайки предвид силните и слабите страни, респондентите подчертават необходимостта от продължаване на предотвратяването и борбата с расизма, дискриминацията, ксенофобията, престъпленията от омраза, както и от подобряване на описаните дейности и проекти.

За много от тях е ясно, че повече ресурси и възможности за обсъждане на тези проблеми са нужни за да се подобрят дейностите. Други важни забележки са: нуждата да се идентифицират по-добре професионалистите, които имат знания и умения по темата (испански ключов информатор), да се създаде и разшири мрежа от специалисти в различни области, да се направи по-оперативна, да се даде възможност да върши реална работа (финландски и италиански ключови информатори); да се провеждат повече дейности за оценяване и мониторинг и да се подобри комуникацията с третия сектор (британски и италиански ключови информатори); постоянно и по-специализирано обучение (италиански и португалски ключови информатори); да се повиши участието на съда, прокуратурата, социалните служби и НПО в действия срещу расизма и дискриминацията (български ключов информатор).

Заклучения и предложения

Анализът на НДП и събраните данни от интервюта и фокус групи или ключови информатори от всички страни, участващи в проекта, показва, че независимо от това, че обичайно се използва регулаторна рамка за предотвратяване и борба с расизма, дискриминацията и други форми на нетърпимост, че има споделено разбиране за значенията на ключовите думи, представени в първия параграф, има разнообразни реакции спрямо проявите на расизъм, ксенофобия и престъпления от омраза като цяло.

Според нас, за да се разберат разликите в работата по проблеми на расизма, ксенофобията, форми на толерантност и престъпления от омраза и за да се разберат отговорите, които ние открихме в НДП за предотвратяване и борба с тези типове поведение, **е нужно да се вземат предвид следните променливи:**

- социалният **състав на кварталите и градовете** и по-голямото или по-малкото присъствие на етнически или религиозни малцинства: там, където броят на хората от други страни е ограничен, вероятно населението има по-слабо усещане за проблеми с расизъм и пр. Освен това, проявите на расизъм и други видове нетърпимост и престъпления от омраза може да бъде по-високо в квартали с повече население в риск от социална уязвимост.

- **продължителността** на присъствието на имигранти и етнически и религиозни общности в района: там, където от дълго време присъства население от чуждестранен произход, е възможно обществото и властите да са създали и приложили инструменти и стратегии за интеграция и справяне с расизма, ксенофобията, дискриминацията и т.н.;
- **наличието на законодателство**, което насърчава равни възможности във всички области и свободата открито да се изразява сексуална идентичност и ориентация: там, където инструментите и стратегиите за насърчаване на равенството между мъжете и жените не са приложени или където има правила, които ограничават изразяването на сексуалността и сексуалната принадлежност, е по-трудно да се организират дейности за предотвратяване и борба с дискриминацията и престъпленията от омраза.

Създаването на стратегии и инструменти за предотвратяване и борба с расизма, ксенофобията и престъпленията от омраза като цяло трябва да бъдат основани на внимателен анализ на всички тези променливи. Такъв анализ може да бъде направен чрез:

- **изследвания**, проучвания на социо-икономическите характеристики на градовете/районите, където полицията работи в близост до обществото, с цел да идентифицират основните проблеми в съответния регион. Там полицията би могла също да използва бази данни за събиране на жалби, за да опише характеристиките на престъпленията от омраза;
- обновено **обучение** по местни, национални и международни регулации, свързани с човешките права, расизма, други видове нетърпимост и престъпления от омраза;
- **постоянни дискусии с етнически/религиозни общности** и малцинства или групи от уязвими хора;
- **постоянно взаимодействие със сдружения**, НПО, представители на третия сектор, работещи по проблемите на расизма, ксенофобията, дискриминацията, други форми на нетърпимост и престъпления от омраза, и като цяло с уязвими хора;
- **постоянно сравнение с други институции** и власти, особено местни.

Изхождайки от резултатите от тези анализи и обмени на информация, полицията, работеща в близост до обществото, ще има когнитивни инструменти, необходими за създаването и прилагането на стратегии и оперативни инструменти, идентифицирани и описани преди това. Инструментите трябва да са три типа: насочени към полицията, напр. обучения; насочени към ползвателите, напр. оперативен протокол за справяне с конфликти от омраза, докладване до трети страни; и насочени към организациите, и към потребителите, напр. създаването на формализирани мрежи и формални споразумения.

Относно инструментите, насочени към полицията и потребителите, **създаването на формализирана мрежа би могло да бъде от решаващо значение**. От опита на описаните НДП, забелязваме, че полицията, работеща в близост до обществото, не във всяка разгледана страна е включена в мрежа. Там където има мрежа, обаче, понякога е свързана само с изпълнението на конкретен проект. Много ключови информатори посочват, че може да е полезно да се създадат устойчиви във времето мрежи, в които полицията, работеща в близост до обществото, може да работи в тясно сътрудничество с властите, НПО, етническите, религиозните, ЛГБТ общности и малцинствените групи.

Тези мрежи трябва да имат няколко цели: да обмислят заедно проблемите в региона, да споделят опит, методологии и инструменти, използвани от всеки член, да открият общи

решения, да подкрепят други членове в конкретни ситуации, например като създадат инструмент за докладване на трети страни.

Относно инструменти, насочени към полицията, интервюираните считат, че е нужно и важно да се провеждат обучения, каквито присъстват в повечето анализирани НДП. Отбелязахме, че често обучението по въпроси на расизма, ксенофобията, дискриминацията и други форми на нетърпимост и престъпления от омраза е свързано с временни проекти: следователно е нередовно и зависещо от други дейности. Вместо това би било полезно да се предлага продължително обучение по споменатите теми, отворено за повечето полицаи, които работят в районите и включващо експерти в ролята на обучители. Друг полезен инструмент би бил създаването на наръчник, описващ характеристиките на престъпленията от омраза, както и създаването на база данни за престъпленията от омраза, с цел да се даде възможност на полицията да наблюдава ситуацията в района. Също толкова важно би било да се създаде вътрешна система за оценяване и мониторинг на дейностите на полицията по предотвратяване и борба с расизма, други видове нетърпимост и конфликти от омраза.

И накрая, би било важно да се използват инструменти, насочени към потребителя, включително самата мрежа. НДП и интервютата с ключови информатори показват, че за да се справя с конфликти от омраза, полицията, работеща в близост до обществото, използва правните норми, съдържащи се в националното наказателно право, като се опитва да работи с жертвата, проявявайки чувствителност към нея (напр. с жертва жена да работи жена полицаи). Съществуват алтернативи - по-малко специфични протоколи или инструменти, докладване на трети страни или възстановително правосъдие, които също се считат за полезни инструменти. Следователно, полицията, работеща в близост до обществото, може да се фокусира върху създаването на оперативни протоколи, които идентифицират основните действия, които трябва да се предприемат във връзка с работата по престъпления от омраза, например да се диференцират процедурите, на базата на особеностите на жертвата – имигрант, член на религиозна общност, жена, ЛГБТ. Полицията може също така да потърси подкрепа при конкретни действия, например по време на подаването на жалбата да се ползва услуга като докладване на трети страни – в случаите, в които има такова изискване или не е забранено от законодателството.

Използването на всички гореописани стратегии и инструменти може да подобри въздействието на полицията, работеща в близост до обществото, в предотвратяването на и борбата с расизма, ксенофобията и други форми на нетърпимост, дискриминация и престъпления от омраза.

Анекс I

Примерно интервю за полицаи, НПО представители и общностни лидери

Страни, в които има най-добри практики

Комуникация

- Знаете ли дали полицията участва във формални и/или неформални мрежи с граждани и/или общностни лидери?
- На какво ниво?
- Насърчават ли / участват ли в дейности с общността?
- Има ли конкретни служители, които се занимават с тези дейности?
- Знаете ли дали полицията общува с местната общност? Как го прави?
- Организируют ли срещи с гражданите за да обсъждат въпроси? С кого и колко често?
- Пазят ли се доклади от тези срещи? Какви резултати са постигнати?

Само за полицаи

- Определен ли е конкретен полицаи, който да разговаря и да поддържа връзка с местните и етническите общности?

Разрешаване на конфликти

- Как бихте дефинирали дискриминацията, нетърпимостта и конфликтите/престъпленията от омраза?
- Знаете ли как реагира полицията, когато се натъкне на случаи на дискриминация, нетърпимост и конфликти/престъпления от омраза?

Само за полицаи

- Полицията използва ли медиаторски услуги, възстановително правосъдие и подобни, за да разрешава конфликти, свързани с дискриминация?
- Има ли структурирани процедури и/или параметри за качество, които полицията трябва да следва, когато работи по такива конфликти/престъпления?
- Има ли контролиращ служител, който проверява спазването на тези процедури/параметри, при работата по случаи на дискриминация, нетърпимост и конфликти/престъпления от омраза?
- Тези процедури променяни ли са с течение на времето с цел да се повиши ефективността им?
- Споделяли ли сте добри практики с други полицейски управления, които работят в близост до обществото в други градове?

Обучение

- Мислите ли, че е важно полицията да бъде обучавана по въпросите за човешките права или работата по престъпления от омраза?

Само за полицаи

- Обучавани ли сте по въпросите за човешките права или работата по престъпления от омраза?
- Кой осигури обучението?
- Какви бяха разглежданите теми?
- Колко часа продължи обучението?
- Какво представляваше обучението (лекции, ролеви игри, друго)?
- Колко души участваха в обучението?
- Какви са техните роли в организацията?

Други проекти/дейности (напр. докладване на трети страни)

- Полицията участва ли в други проекти/дейности, които включват дейности, различни от гореспоменатите? Какви? Какви са постигнатите резултати?
- Вие лично участвали ли сте в тези проекти?
- Можете ли да опишете техните силни и слаби страни?
- По какъв начин проектът е бил полезен в борбата срещу расизма, дискриминацията и други форми на нетърпимост и престъпления от /прояви на омраза?

Пол

- Смятате ли, че полът е тема, която полицията трябва да вземе предвид в своята работа?

Само за полицаи

- Темата за пола включена ли е в методологията за работата на полицията, работеща в близост до обществото?
- Има ли структурирани правила за работа с жени, жертви на дискриминация/престъпления от омраза?
- Има ли структурирани правила за работа с ЛГБТ жертви на дискриминация/престъпления от омраза?

Заклучение

- Има ли междинен/финален мониторинг или оценка на проекта?
- Според вас, как тези дейности могат да бъдат подобрени в бъдеще?

Анекс II

Примерно интервю за полицаи, НПО представители и общностни лидери

Страни, в които **няма** най-добри практики

Дефиниции:

- Какво разбирате под расизъм, дискриминация и престъпления от омраза? Как бихте ги дефинирали?
- Чували ли сте за полиция работеща в близост до обществото? Как бихте я дефинирали? Според вас, какви са задачите на полицията, работеща в близост до обществото/местната/кварталната полиция?

Връзки с района и с етническите общности и малцинствата

- Знаете ли дали във вашия град/квартал има случаи, свързани с расизъм, дискриминация, нетърпимост, престъпления от омраза срещу имигранти, етнически и културни общности, ЛГБТ хора и др.?
- Знаете ли дали местната полиция във вашата страна/град/квартал има контакти с етническите общности, етническите/културните малцинства или ЛГБТ групи в своя район на действие? Какви контакти има?
- Знаете ли дали местната полиция във вашата страна/град/квартал има контакти със сдружения или с НПО, които работят по проблемите на дискриминацията и расизма? Какви контакти имат?
- Според вас, важно ли е местната полиция да създава и поддържа контакти с общностите, малцинствата и НПО?
- Важно ли е гореспоменатите да работят съвместно? Как би трябвало да бъде организирано това сътрудничество (редовни срещи, обмен на информация, по-засилено присъствие на места с висока концентрация на малцинства, за да се изградят отношения на доверие, провеждане на общи проекти, ад хок осигуряване на агент, който да играе ролята на основен комуникатор, и пр.)?

Предотвратяване и борба срещу расизма и дискриминацията

- Мислите ли, че е важно местната полиция да участва в действия по предотвратяването на и борбата срещу расизма, дискриминацията и други форми на нетърпимост и престъпления от омраза? Можете ли да обясните защо е важно?

Само за полицаи

- Местната полиция участва ли в дейности по предотвратяване на и борба срещу расизма, дискриминацията и други форми на нетърпимост и престъпления от омраза? Ако да, можете ли да опишете тези дейности?
- Местната полиция провежда ли специфични дейности, свързани с престъпления, основани на пола?
- Мислите ли, че предприетите от полицията действия са достатъчни? По ваше мнение, полицията може ли да направи нещо повече или по-различно (напр. гореща линия, база данни, медиаторски услуги, възстановително правосъдие и др.)?

Обучение

- Мислите ли, че с цел предотвратяване на и борба срещу расизма, дискриминацията и престъпленията от омраза, е важно местната полиция да провежда специални обучения по тези въпроси?

Само за полицаи

- По ваше мнение, какъв вид обучение трябва да се провежда (лекции, ролеви игри, симулации, други)?
- Мислите ли, че е най-добре да бъдат обучени няколко полицаи, но да получат продължително целодневно обучение или е по-добре да се предостави по-общо обучение за всички полицаи?

Заклучения

- В общи линии, какви смятате, че са основните проблеми, с които се сблъсква местната полиция в работата си по случаи на расизъм, дискриминация, нетърпимост и престъпления от омраза?
- В общи линии, смятате ли, че споделянето на добри практики между различните страни може да помогне на местната полиция да разреши тези проблеми? Как би могло да бъде полезно?

Анекс III

Примерен модел за фокус групи с полицаи, НПО представители и общностни лидери

Страни, в които има най-добри практики

В ЗАВИСИМОСТ ОТ ТОВА НА КОЯ ДОБРА ПРАКТИКА СЕ ФОКУСИРАТЕ (ОБУЧЕНИЕ, РАБОТА В МРЕЖА И ДР.), ВЪВ ФОКУС ГРУПАТА ТРЯБВА ДА ОТДЕЛИТЕ СПЕЦИАЛНО ВНИМАНИЕ И ПОВЕЧЕ ВРЕМЕ НА СЪОТВЕТНАТА СЕСИЯ

- **Кратко представяне на всички участници**
 - Помолете всички участници да се представят (институция/организация и роля)
- **Дефиниции и разрешаване на конфликти**
 - Опитайте се да стигнете до общи дефиниции на следните понятия/проблеми: расизъм, ксенофобия, нетърпимост, прояви на/престъпления от омраза.
 - Обсъдете дали в техния град/квартал има/е имало проблеми, свързани с расизъм, дискриминация, нетърпимост, престъпления от омраза срещу имигранти, етнически и културни общности, ЛГБТ хора.
 - Обсъдете:
 - Ролята на местната полиция в предотвратяването на и борбата срещу расизма, дискриминацията и други форми на нетърпимост и престъпления от омраза;
 - Инструментите/процедурите, които полицията използва или би трябвало да използва за да реагира на случаи на дискриминация, нетърпимост или конфликти/престъпления

- от омраза (напр. медиаторски услуги, възстановително правосъдие, гореща линия, параметри за качеството и др.)
 - Конкретни инструменти/процедури, които полицията използва или би трябвало да използва за да реагира на случаи на дискриминация и др., в случаите, в които жертвата е жена или ЛГБТ;
 - Други инструменти или процедури (напр. докладване на трети страни), които биха могли да подпомогнат полицията в борбата срещу расизма и др., и тяхната полезност;
 - Дайте оценка на използваните инструменти и как могат да бъдат усъвършенствани.
- **Комуникация и връзки с региона и с етническите общности и малцинства**
 - Обсъдете връзката на полицията с града/квартала, в който работят (напр. участие във формални/неформални мрежи, връзки/контакти с етнически общности, етнически/културни малцинства или ЛГБТ групи);
 - (ако участниците все още не са обсъждали тази тема по време на дискусиата): Помолете всички участници да обсъдят важността на сътрудничеството между всички тези групи, а също и как трябва да бъде изградено.
 - **Обучение**
 - Помолете всички участници да обсъдят важността на обучаването на полицаите в областта на човешките права или за работа с престъпления от омраза, а също и най-добрия начин за обучение (напр. лекции, ролеви игри, общо обучение за всички полицаи или по-специално обучение за по-малък брой полицаи);
 - Оценете обученията, които са проведени досега и въздействието, което са имали върху взаимоотношенията с малцинствените групи и местното население.
 - **Заклучение (предложения за най-добри практики)**
 - Попитайте всички участници дали обсъдените дейности могат да бъдат подобрени в бъдеще и дали имат някакви предложения за прилагането на други най-добри практики от страна на полицията за предотвратяване на и борба срещу расизма и др.

Анекс IV

Примерен модел за фокус групи с полицаи, НПО представители и общностни лидери

Страни, в които **няма** най-добри практики

- **Кратко представяне на всички участници**
 - Помолете всички участници да се представят (институция/организация и роля)
- **Обсъждане на дефинициите**
 - Помолете всички участници да обсъдят дефинициите и значенията на следните понятия/проблеми: расизъм, дискриминация, ксенофобия, престъпления от омраза;
 - Помолете всички участници да разговарят за „полия, работеща в близост до обществото“. Попитайте дали някога са чували това понятие или неговата дефиниция и ги поканете да обсъдят задачите на полицията, работеща в близост до обществото.
- **Предотвратяване и борба с расизма и дискриминацията**
 - Помолете всички участници да обсъдят ролята на местната полиция в предотвратяването на и борбата срещу расизма, дискриминацията и други форми на нетърпимост и престъпления от омраза;

- Помолете всички участници да разговарят за дейностите и инструментите, които трябва да бъдат използвани от полицията в предотвратяването на и борбата срещу расизма, дискриминацията и други форми на нетърпимост и престъпления от омраза (напр. гореща линия, база данни, медиаторски услуги, възстановително правосъдие и т.н.).
- **Проблеми в работата по случаи на расизъм, дискриминация и престъпления от омраза и възможни решения**
 - Помолете всички участници да разговарят за това дали в техния град/квартал има/е имало престъпления, свързани с прояви на расизъм, дискриминация, нетърпимост, престъпления от омраза срещу имигранти, етнически и културни общности;
 - Помолете всички участници да обсъдят възможни решения за случаите, свързани с расизъм, дискриминация, нетърпимост, престъпления от омраза (попитайте дали обучението би представлявало решение).
- **Връзки с региона и етническите общности и малцинства**
 - Помолете всички участници да обсъдят дали в техните страни/градове/квартали полицията има контакти/връзки с етническите общности, етническите/културните малцинства или ЛГБТ групи, какви контакти/връзки имат, дали е възможно или необходимо да имат повече или различни контакти;
 - Помолете всички участници да обсъдят дали в техните страни/градове/квартали полицията има контакти/връзки със сдружения, НПО, които работят по проблеми, свързани с дискриминация и расизъм, какви контакти/връзки имат и дали е възможно или необходимо да имат повече или различни контакти;
 - (ако участниците все още не са обсъждали тази тема): Помолете всички участници да обсъдят важноста на сътрудничеството между тези групи и как трябва да бъде изградено.
- **Предложения за най-добри практики**
 - Попитайте всички участници дали имат някакви предложения за прилагане на най-добри практики от страна на полицията в предотвратяването на и борбата срещу расизма и пр.